

הכנסת

מרכז המחקר והמידע

ועדות ממונות (ועדות קרואות)

ז' באדר תשס"ח
13 בפברואר 2008

כתיבה: אורי טל

אישור: שמוליק חזקיה, ראש צוות

עריכה לשונית: מערכת "דברי הכנסת"

הכנסת, מרכז המחקר והמידע

קריית בן-גוריון, ירושלים 91950

טל': 02 - 64 08 240 / 1

פקס: 02 - 64 96 103

www.knesset.gov.il/mmm

תוכן העניינים

1	מבוא
1	1. קשיים שעלו במהלך הכנת המסמך
2	2. נסיבות מינוי ועדה קרואה
5	3. מועד מינויה ומשך כהונתה של ועדה קרואה
6	4. יושב-ראש ועדה קרואה וחבריה
8	5. מעקב וסיוע של משרד הפנים אחר עבודת הוועדה קרואה
10	6. בחינת הצלחתן של ועדות קרואות
12	נספח מס' 1 – רשימת הוועדות קרואות
22	נספח מס' 2 – מידע, נתונים ובחינת הצלחתן של מספר ועדות קרואות
22	1. בני-ברק
23	2. לוד
25	3. ועדות קרואות בשנות ה-70
26	4. ועדה קרואה הפועלת כיום
28	נספח מס' 3 – הוועדה הקרואה בירכא
34	מקורות

מסמך זה נכתב לבקשת חה"כ דב חנין, והוא עוסק בוועדות ממונות (להלן: ועדות קרואות).

ועדה קרואה היא ועדה למילוי תפקידי ראש הרשות המקומית והמועצה, והיא מורכבת מאנשי ציבור ומאנשי מקצוע הממלאים את תפקידיהם של מועצת הרשות ו/או של ראש הרשות המקומית. שר הפנים ממנה ועדות קרואות במקרים חריגים שבהם רשות מקומית אינה מתנהלת כראוי ותפקודה נפגע במידה ניכרת. הוועדה הקרואה מכהנת על-פי רוב עד הבחירות לאותה רשות מקומית, ולפחות שנתיים ימים.

מאז קום המדינה מונו ועדות קרואות יותר מ-60 פעם, לכ-10 עיריות ולכ-40 מועצות מקומיות.¹ נכון לסוף 2007 פועלות 25 ועדות קרואות ברחבי הארץ. נספח מס' 1 מציג נתונים מפורטים בנושא.

פיזור מועצה נבחרת או הדחת ראש רשות ומינוי ועדה קרואה תחתיהם כרוכים בפגיעה בזכות הדמוקרטית של הבוחרים. לפיכך, מינוי ועדה קרואה הוא צעד חריף הננקט לפי המלצת מנכ"ל משרד הפנים, לעתים לפי המלצת ועדת חקירה בנושא ולאחר זימון ראשי הרשויות לשימוע במשרד הפנים. רק לאחר מכן מתקבלת החלטתו הסופית של שר הפנים לפזר את המועצה או להדיח את ראש הרשות ולמנות ועדה קרואה תחתיהם. על-פי רוב ממונה קודם ועדה זמנית, ולאחר מכן ממונה הוועדה קרואה. פעמים אחדות בעת הכנת המסמך עלה כי גורם חשוב בהצלחתה של ועדה קרואה הוא מינויו של אדם מתאים לעמוד בראשה.

עד שנת 2004 מינוי ועדה קרואה במקום המועצה וראש הרשות היה נתון לשיקול דעתו של שר הפנים. מאז קבלת תיקוני חקיקה בשנת 2004 יש מקרים שבהם שר הפנים חייב למנות לרשות מקומית ועדה קרואה. כמו כן, מאז שנת 2004, במקרים מסוימים שר הפנים מפזר את מועצת הרשות בלבד, ובמקרים אחרים הוא מפזר את מועצת הרשות וגם מדיח את ראש הרשות.

מסמך זה אינו עוסק בוועדות ממונות אחרות שמשדר הפנים ממנה לניהול רשויות מקומיות. אלו ממונות במקרים של הקמת רשות מקומית חדשה, כגון במועצה האזורית אבו-בסמה, או מסיבות פוליטיות ביישובים הדרוזיים ברמת-הגולן. כמו כן, מסמך זה אינו עוסק במועצות תעשייתיות (רמת-חובב ותפן), אשר גם בהן משרדי הממשלה הם שממנים את חברי המועצה ואת ראש הרשות.²

1. קשיים שעלו במהלך הכנת המסמך

לשם הכנת מסמך זה פנינו אל מטה משרד הפנים בירושלים בבקשה לקבל מידע כדלקמן: הרשויות המקומיות שמונתה להן ועדה קרואה, ובכלל זה תאריכים, סיבות וכיוצא בזה; נתונים רלוונטיים כגון שיעורי גביית הארנונה, גביית המיס, הגירעון השוטף והגירעון המצטבר ברשויות אלו; היעדים שלשם השגתם מונתה הוועדה הקרואה, ואם יעדים אלו הושגו בפועל; נתונים רלוונטיים היכולים להצביע על עמידת הוועדה הקרואה ביעדיה. כמו כן, ביקשנו לדעת אם נעשה מחקר במשרד הפנים לבחינת הצלחתן של ועדות קרואות.

¹ לכמה רשויות מקומיות מונו שתי ועדות קרואות במהלך השנים.

² ראו סעיף 2א לפקודת המועצות המקומיות [נוסח חדש].

מטה משרד הפנים בירושלים השיב על פנייתנו תשובה חלקית תחילה. ראשית, הועברנו לטיפול של גב' אנה חזן, מנהלת האגף לפיתוח מקומי במינהל השלטון המקומי, והיא מסרה לנו רשימה של ועדות קרואות שמונו עד שנת 2001. גב' חזן גם איתרה מחקר אקדמי שנערך באוניברסיטת חיפה בנושא ועדות קרואות בשנות ה-70 ומסרה לנו אותו.³ כאשר ביקשנו לקבל נתונים על הוועדות הקרואות הפועלות בימים אלו קיבלנו רשימה חלקית. על כן, פנינו ישירות אל עוזרת מנכ"ל המשרד, והיא שלחה רשימה של הוועדות הקרואות הפועלות כיום. **אשר לוועדות הקרואות שמונו משנת 2001 ועד היום, לא היו נתונים במטה משרד הפנים.** הומלץ לנו לבקש מן העובדים הבכירים במחוזות משרד הפנים לדלות מזיכרונם את הנתונים החסרים.

אם כן, המידע המובא במסמך על ועדות קרואות שמונו בשנים 2001-2006 לא נכתב על סמך זיכרון ארגוני שקיים במטה משרד הפנים. ייתכן כי נושא הוועדות הקרואות אינו ממוחשב דיו במטה משרד הפנים והזיכרון הארגוני בו טעון שיפור. כמו כן, ייתכן כי העברת המידע בין הגורמים במשרד, למשל בין הגורמים שממנים ועדות קרואות – שר הפנים והדרג הגבוה במשרד – לפקידות במשרד, טעונה שיפור.

מר רני פינצי, ראש המינהל לשלטון מקומי במשרד הפנים, טוען כי הזיכרון הארגוני במשרד הפנים מניח את דעתו. לדבריו, פנייתנו לקבל מידע בנושא הוועדות הקרואות נעשתה בעיצומו של שינוי ארגוני הכרוך בהעברת האחריות לנתונים על הוועדות הקרואות מהאגף לפיתוח מקומי שבראשות גב' אנה חזן לאגף תפעול.⁴ ואולם, גם מר פינצי מודה כי בנוגע לשנים 2001-2006 יש "חור" בזיכרון הארגוני במשרדו.⁵

מכל מקום, גם אם הזיכרון הארגוני במינהל לשלטון מקומי במשרד הפנים הוא טוב יחסית, וגם אם קצר בתקשורת גרידא הוא אשר הביא לכך שהנתונים שקיבלנו היו חלקיים, נראה לנו כי יש מקום לשיפור בנושא זה. יצוין כי משרד הפנים מתכוון לחקור בקרוב את נושא הוועדות הקרואות ואת מידת הצלחתן.⁶ שלב ראשון בכל מחקר הוא איסוף נתונים רלוונטיים. לדעתנו, העדר זיכרון ארגוני אפקטיבי יקשה על משרד הפנים לחקור את הנושא ולהפיק לקחים.

2. נסיבות מינוי ועדה קרואה⁷

בפקודת העיריות שלושה סעיפים שמכוחם אפשר לפזר מועצה ו/או להדיח ראש רשות ולמנות תחתיהם ועדה קרואה: סעיף 143, סעיף 143א וסעיף 206.

עד תיקון פקודת העיריות בשנת 2004, סעיף 143 היה הסעיף היחיד שמכוחו פיזר שר הפנים מועצות והדיח ראשי עיריות ומינה תחתיהם ועדות קרואות. הסעיף קבע אז כי שר הפנים ממנה ועדה קרואה לאחר שהוא מדיח הן את המועצה והן את ראש הרשות. בתיקון בשנת 2004 נוספו שני הסעיפים המוזכרים לעיל, וגם מכוחם שר הפנים עושה כן.⁸

³ גם על כך נתונה לגב' חזן תודתנו.

⁴ שני האגפים הם חלק מהמינהל לשלטון מקומי במשרד הפנים.

⁵ יצוין כי מר פינצי לא עבד במשרד הפנים בשנים אלו.

⁶ אנה חזן, המינהל לשלטון מקומי במשרד הפנים, שיחת טלפון, 18 באוקטובר 2007.

⁷ פרק זה נכתב בסיועו של עו"ד עידו בן-יצחק, לשעבר עוזר ליועץ המשפטי של ועדת הפנים והגנת הסיביה של הכנסת.

⁸ כאמור בסוף פרק זה, סיבות אלו למינוי ועדה קרואה רלוונטיות גם למועצות מקומיות ולמועצות אזוריות.

להלן פירוט המקרים, לפי הסעיפים הרלוונטיים בפקודה, שבהם שר הפנים מפזר את המועצה או מפזר את המועצה וגם מדיח את ראש העירייה וממנה ועדה קרואה תחתיהם:

● **חוסר תפקוד כללי** – מכוח סעיף 143 – שר הפנים רשא להדיח את המועצה או את ראש העירייה או את שניהם, ולמנות תחתיהם ועדה קרואה,⁹ אם:

▪ המועצה נחשבת למועצה חדלה, כלומר מספר חברי המועצה פחת, מכל סיבה שהיא, עד למטה מהמניין החוקי שנקבע בתקנות.

▪ "המועצה או ראש העירייה אינם ממלאים עוד, לדעת השר, את התפקידים שהוטלו עליהם לפי הפקודה..."

▪ ועדת חקירה שמינה משרד הפנים מצאה כי המועצה או ראש העירייה אינם עשויים למלא את תפקידיהם כראוי¹⁰ והמליצה על סיום כהונתם.

לשר הפנים ניתן שיקול דעת רחב בדבר פיזור מועצות ו/או הדחת ראשי עיריות. שיקול דעת זה ניכר בבירור במלים "לדעת השר" שבנקודה השנייה לעיל. בפועל, לפני כל מינוי ועדה קרואה מינה שר הפנים ועדת חקירה לבדיקת תפקוד הרשות המקומית.

סייג למינוי ועדה קרואה מכוח סעיף 143 הוא שהמינוי לא ייעשה בתוך שנה מהבחירות לרשות המקומית, כפי שמוסבר בפרק 2.

כאמור, עד שנת 2004 מינוי ועדה קרואה על-ידי שר הפנים נועד הן למילוי תפקידי המועצה והן למילוי תפקידי ראש הרשות. כלומר, כשפוזרה מועצה הודח גם ראש הרשות, והוועדה הקרואה החליפה את שניהם.

בשנת 2004 תוקנו בפקודת העיריות שני סעיפים נוספים שמכוחם שר הפנים מפזר מועצות ו/או מדיח ראשי עיריות וממנה ועדות קרואות תחתיהן, ואלו הם:

● **גירעונות גדולים ושיעורי גבייה נמוכים** – מכוח סעיף 143א – שר הפנים ושר האוצר יקבעו בתקנות כללים הנוגעים לעירייה שיש בה שיעורים מסוימים של גירעון שוטף, גירעון מצטבר, גביית ארנונה וגביית מים. הכללים מחולקים למדרגים:

▪ אם שיעורי הגירעון שוטף, הגירעון המצטבר, גביית הארנונה וגביית המים הם ברמה מסוימת, אזי שר הפנים רשא לפזר את מועצת הרשות ולהדיח את ראש הרשות (שני הגופים יחדיו).

▪ אם נתוני הגירעון שוטף, הגירעון המצטבר, גביית הארנונה וגביית המים חמורים יותר, אזי שר הפנים חייב לפזר את מועצת הרשות ולהדיח את ראש הרשות (שני הגופים יחדיו).

⁹ במסמך זה עסקינן בוועדות קרואות, אולם לפי אותו סעיף, במקום מינוי ועדה קרואה, השר רשאי להורות על בחירת ראש עירייה חדש או מועצה חדשה או שניהם כאחד, ולקבוע את מועד הבחירות בכל אחד מהמקרים המנויים.

¹⁰ כולל את תפקידיהם כוועדה מקומית לתכנון ולבנייה.

תקנות העיריות (כללים למינוי ועדה למילוי תפקידי ראש הרשות המקומית והמועצה), התשס"ד-2004, מסדירים את הכללים בנושא זה ואת המקרים שבהם השר רשא להימנע ממינוי הוועדה הקרואה.

כאמור, מינוי ועדה קרואה מכוח תקנות אלו (שהותקנו מכוח סעיף 143א לפקודת העיריות) נעשה לאחר פיזור המועצה וגם הדחת ראש העירייה (שני הגופים יחדיו).

● **כישלון בעניין תוכנית ההבראה** – מכוח סעיף 143א – שר הפנים ושר האוצר יקבעו בתקנות כללים הנוגעים לתוכנית ההבראה של העירייה. לפי הכללים שנקבעו בתקנות העיריות (כללים למינוי ועדה למילוי תפקידי ראש הרשות המקומית והמועצה), התשס"ד-2004:

■ אם העירייה לא הגישה תוכנית הבראה בתוך פרק הזמן שהוגדר לה, על שר הפנים לפזר את המועצה אן לפזר את המועצה וגם להדיח את ראש העירייה.

■ אם העירייה לא עמדה ביעד אחד מיעדי תוכנית ההבראה שאושרה לה לפחות,¹¹ בתוך המועדים שבתוכנית, אך לא פחות מחצי שנה¹² – על שר הפנים לפזר את המועצה ולהדיח את ראש הרשות (שני הגופים יחדיו).¹³

● **אי-אישור תקציב העירייה** – סעיף 206 –

■ אם המועצה לא אישרה את תקציב העירייה בתוך שלושה חודשים ממועד אישור תקציב המדינה, שר הפנים רשא לפזר את המועצה או לפזר את המועצה וגם להדיח את ראש העירייה.

■ אם המועצה לא אישרה את תקציב העירייה בתוך שישה חודשים ממועד אישור תקציב המדינה, שר הפנים חייב לפזר את המועצה או לפזר את המועצה וגם להדיח את ראש העירייה. כלומר, שר הפנים רשאי לתת ארכה של שלושה חודשים לעירייה לאשר את התקציב, ובתום שלושת החודשים האלה ניטל ממנו שיקול הדעת אם לנקוט צעדים אלו.

אשר למועצות מקומיות, סעיפים 38, 38א ו-34א בפקודת המועצות המקומיות [נוסח חדש] מחילים את הסעיפים הנוגעים לעיריות גם על המועצות המקומיות. האמור בפקודת המועצות המקומיות חל גם המועצות האזוריות.

לדעתנו, ועדות קרואות הן הכרח כאשר הרשות המקומית אינה מתפקדת כראוי ולאחר שמוצו שאר ההליכים הקיצוניים פחות. **את הזכות לבחור ולהיבחר בשלטון המקומי יש לאזן מול זכות הציבור לקבל שירותים חיוניים מהרשות המקומית, ולעתים אין מנוס ממינוי ועדה קרואה.**¹⁴ הדבר נכון הן אם נראה

¹¹ היעדים הם היעדים שנקבע בתוכנית ההבראה שהם יעדים עיקריים שעל הרשות המקומית להשיגם לפי לוח הזמנים והמועדים שנקבעו לעניין זה בתוכנית ההבראה. סעיף 33 לוחק יסודות התקציב, התשמ"ה-1985, קובע כי רשות מקומית שהתחייבה להגיש תוכנית הבראה תעשה זאת בתוך 30 יום.

¹² לרשויות מקומיות שתוכנית ההבראה שלהן אושרה עד 1 ביולי 2007.

¹³ לפירוט בנושא כישלון תוכניות ההבראה ראו סעיפים 3-5 בתקנות העיריות (כללים למינוי ועדה למילוי תפקידי ראש הרשות המקומית והמועצה), התשס"ד-2004.

¹⁴ ראו גם בג"ץ 10963/05 עטאף חאג' נ' שר הפנים ואחרים, 13 בפברואר 2006.

ברשות המקומית סוכן משנה של השלטון המרכזי והן אם נראה בה ביטוי עליון למימוש הזכות הדמוקרטית של האזרח. כאשר המערך השלטוני והכספי של הרשות המקומית אינו מתפקד – ולאחר שמוצו כאמור הליכים קיצוניים פחות – על השלטון המרכזי להחליפו זמנית, לייצב אותו ולבסס בו תשתית ניהולית יציבה לעתיד.

יצוין כי לעתים קודמיו של ראש רשות בתפקיד משאירים לו "ירושה" אשר קשה לו להתמודד עמה, והוא אף עלול לשלם את המחיר ולהיות מודח. לדוגמה, בדיון שנערך בוועדת הפנים והגנת הסביבה של הכנסת במאי 2007 אמר ראש המועצה המקומית ירכא, מר רפיק סלאמה, כי לאחר שנבחר לתפקידו בשנת 2004, הוא קיבל רשות במצב גירעוני קשה, ובכלל זה עיקולים על חשבונות המועצה, הגבלות ומענקי איזון מעוקלים. בעקבות הפעלתה של תוכנית הבראה ניכרה מגמת שיפור בנתונים הכספיים.¹⁵ בעתירתו של ראש המועצה המקומית ירוחם לבג"ץ כנגד החלטת שר הפנים להדיחו הוא טען כי עם כניסתו לתפקיד מצא את הרשות במצב של גירעון, ובתקופת כהונתו פעל רבות לצמצומו, על אף הקשיים האמורים.¹⁶ כלומר, ייתכן כי ראש רשות מקומית פועל כראוי ומצבה הכספי של הרשות משתפר, אולם בשל כישלונות נבחרי הציבור שקדמו לו הוא יודח ותמונה תחתיו ועדה קרואה.

בעיה נוספת בהקשר זה נעוצה בעובדה שתביעות משפטיות נגד רשויות מקומיות נמשכות בדרך כלל זמן רב, ומי שייאלץ לשלם את החובות הם לא אותם גורמים מקומיים אשר הכניסו את הרשות לחובות, אלא נבחרי הציבור הבאים אחריהם. נוסף על כך, כמו משרדי ממשלה, עובדי רשויות מקומיות וקבלנים שעובדים אתם, כך נבחרי ציבור, וגם חברי ועדות קרואות, אינם יודעים כיצד יסתיימו תביעות משפטיות מהעבר, והדבר עלול להקשות עליהם את עבודתם.¹⁷

במסמך זה לא נבדקה השאלה היכן היה ראוי למנות ועדה קרואה. כלומר, לא בדקנו היכן היה מקום, או חובה על-פי התקנות, להדיח את ראשי הרשויות ולפזר את המועצות, ואף-על-פי-כן משרד הפנים לא עשה כן.

3. מועד מינויה ומשך כהונתה של ועדה קרואה¹⁸

כאמור, לא ממנים ועדה קרואה מכוח סעיף 143 בתוך שנה קודם מועד הבחירות לרשות המקומית. אם מונתה ועדה קרואה לפי סעיף 143 או סעיף 206, היא תכהן עד הבחירות לאותה רשות מקומית, ולפחות שנתיים ימים. שר הפנים, בהתייעצות עם ועדת הפנים והגנת הסביבה של הכנסת, רשאי לקבוע מועד אחר לסיום כהונתה של ועדה קרואה.

לדברי גבי' אנה חזן משרד הפנים, קרה בעבר שהוועדה הקרואה לא הספיקה להשיג את יעדיה עד הבחירות לרשות המקומית. נוסף על כך, מנכ"ל משרד הפנים לשעבר, מר רם בלינקוב, אמר בדיון בבית הדין הארצי לעבודה בדצמבר 2006 כי היו מקרים שבהם ועדה קרואה שמונתה לשנתיים הביאה להבראה כלכלית של הרשות המקומית, אולם לאחר קיום בחירות מקומיות חדשות חזרה הרשות לניהול

¹⁵ פרוטוקול מס' 154 משיבת ועדת הפנים והגנת הסביבה, 16 במאי 2007.

¹⁶ בג"ץ 10769/05 ברוך אלמקייס נ' שר הפנים, 20 בפברואר 2006.

יצוין כי הסיבה העיקרית להדחתו של מר אלמקייס ומועצת ירוחם היתה אי-אישורו של תקציב הרשות המקומית.

¹⁷ פרופ' ערן רזין, האוניברסיטה העברית, שיחת טלפון, 24 ביולי 2007.

¹⁸ פרק זה נכתב בסיועו של עו"ד עידו בן-יצחק, לשעבר העוזר ליועץ המשפטי של ועדת הפנים והגנת הסביבה של הכנסת.

כושל ולגירעון כספי. לדבריו, לטיפול שורשי בתחלואי רשות מקומית והבראתה נדרש לוועדה הקרואה זמן ארוך יותר.

סעיף 335 להצעת חוק העיריות, אשר ועדת הפנים והגנת הסביבה של הכנסת החלה לדון בו באחרונה, **קובע כי ועדה קרואה אומנם תמונה עד הבחירות הקרובות לרשות המקומית, אך תכהן לא פחות מארבע שנים**. סייג לכך הוא אם שר הפנים החליט לקצר או להאריך תקופה זו.

סעיף 5(3) להצעת חוק ההסדרים במשק המדינה (תיקוני חקיקה להשגת יעדי התקציב והמדיניות הכלכלית לשנת הכספים 2008), התשס"ח-2007, קובע כי סעיף 143(ב) בפקודת העיריות יבוטל. כאמור, סעיף זה קובע כי לא תמונה ועדה קרואה מכוח סעיף 143 בתוך שנה קודם מועד הבחירות לרשות המקומית. ביטול הסעיף **יאפשר לשר הפנים למנות ועדה קרואה לפי סעיף 143 בתוך שנה לפני מועד הבחירות לרשות המקומית**.

ב-15 בנובמבר 2007 פוצלו תיקוני חקיקה מסוימים מחוק ההסדרים והובאו להליך אישור נפרד בוועדות הכנסת הרלוונטיות. ייתכן כי סעיף 5(3) יובא בהמשך לדיון בוועדת הפנים והגנת הסביבה.

4. יושב-ראש ועדה קרואה וחבריה

כדי שהוועדה הקרואה תצליח במשימותיה, חשוב מיהם חבריה, ובעיקר מיהו העומד בראשה. בעבור יושב-ראש ועדה קרואה, כהונתו ברשות מקומית חדשה ובעייתית היא אתגר לא קטן. לפני עומדים קשיים לא מעטים בתחום הכלכלי, המשפטי, המינהלי והאישי. על כן, חשוב שוועדות קרואות יהיו מורכבות מכוח אדם מקצועי ובעל ניסיון מוכח. **כיום החוק אינו קובע קריטריונים לבחירת חברי ועדות קרואות ויושבי-הראש שלהן**.¹⁹ לדברי עו"ד עידו בן-יצחק, לשעבר העוזר ליועץ המשפטי של ועדת הפנים והגנת הסביבה של הכנסת, סעיף 331(ג) בהצעת חוק העיריות הנדון בוועדה בימים אלו עוסק בנושא תנאי הכשירות.

עובדי משרד הפנים שאתם שוחחנו נמנעו ממתחת ביקורת על מינויים של ראשי ועדות קרואות, שנעשו בדרגים הבכירים במשרד הפנים. ואולם, **גורמים רבים הדגישו את חשיבות העומד בראש הוועדה הקרואה**. נראה כי היו מקרים שבהם ועדה קרואה נכשלה בין השאר משום שהמינויים של יושב-ראש הוועדה הקרואה וחבריה לא היו מתאימים. כמו כן, ייתכן כי בעבר היו הליכי המינוי של חברי ועדות קרואות ויושבי-הראש שלהם לא תמיד תקינים.

יצוין כי גם מינוי פוליטי יכול להיות מינוי של בעל ניסיון מקצועי מוכח. כלומר, חשוב שגם אם המינוי הוא פוליטי – הוא יהיה גם מקצועי. עם זאת, ייתכן כי מינוי פוליטי עלול לפגוע באמון התושבים בחברי הוועדה הקרואה.²⁰

¹⁹ אנה חזן, מנהלת האגף לפיתוח מקומי, המינהל לשלטון מקומי במשרד הפנים, שיחת טלפון, 31 באוקטובר 2007.

²⁰ ראו "ח"כ כהן תקף את מינויו של שלמה טוויזר לראש המועצה הממונה בטייבה", **NRG**, <http://www.nrg.co.il/online/1/ART1/613/443.html>, 25 ביולי 2007; איתמר ענברי, "מזוזה בעיריית טייבה?", **NRG**, <http://www.nrg.co.il/online/1/ART1/618/262.html>, 7 באוגוסט 2007. וכן גיא לשם, "אחוות לוחמים", **הארץ TheMarker**, <http://www.haaretz.co.il/hasite/pages/hArtPE.jhtml?itemNo>, <http://www.haaretz.co.il/hasite/pages/hArtPE.jhtml?itemNo>, 7 בספטמבר 2007. אין בהערת שוליים זו כדי להביע דעה על מינויו של יו"ר הוועדה הקרואה בטייבה.

מנכ"ל משרד הפנים לשעבר, רו"ח גדעון בר-לב, הציע זה מכבר להתמודד עם בעיית המינויים שאינם מתאימים באמצעות **יצירה מבעוד מועד של מאגר אנשים המתאימים לכהן בוועדות קרואות**.²¹ ברשימה זו יהיו אנשים שבבוא העת ימונו לוועדות הקרואות במשרה מלאה, ולא באופן זמני או כשלב ביניים בקידום. ואכן, משרד הפנים הבהיר לאחרונה את הנוהל ואת הקריטריונים למינוי חברי ועדה קרואה ויושב-ראש שלה. באתר משרד הפנים מופיעה הודעה מטעם מר אריה בר, מנכ"ל משרד הפנים, על סגירת המאגר לאיתור מועמדים לשמש יושבי-ראש וחברים בוועדות קרואות ועל פתיחת מאגר על-פי נוהל חדש. להלן תמצית הנוהל החדש למינוי יושבי-ראש וחברים בוועדות קרואות.²²

תנאי כשירות ליושב-ראש ועדה קרואה:

1. **בעל ניסיון מוניציפלי של חמש שנים לפחות.** רואים באדם בעל ניסיון מוניציפלי אם שימש:
 - ראש רשות, או סגן שהואצלו לו סמכויות ראש רשות; או
 - עובד בתפקיד בכיר (מנהל אגף לפחות) ברשות מקומית או בגוף מוניציפלי דומה (למשל איגוד ערים או חברה כלכלית); או
 - עובד בכיר במשרדי ממשלה או בגופים ציבוריים העוסקים, בין השאר, בנושאים הקשורים במישרין לפעילות הרשויות המקומיות.
2. **בעל ניסיון ניהולי של חמש שנים לפחות.** רואים באדם בעל ניסיון ניהולי אם שימש בתפקיד ניהולי בכיר בגוף ציבורי, עסקי או ביטחוני, ובתוך כך מביאים בחשבון את הגודל ואת היקף הפעילות של הגוף שבו ניהל ואת הגודל של הרשות המקומית שבה הוא מיועד לכהן.

תנאי כשירות לחברות בוועדה קרואה:

1. **בעל ניסיון מוניציפלי של שלוש שנים לפחות.** רואים באדם בעל ניסיון מוניציפלי אם שימש:
 - ראש רשות, או סגנו שהואצלו לו סמכויות ראש רשות; או
 - עובד בתפקיד בכיר (מנהל אגף לפחות) ברשות מקומית או בגוף מוניציפלי דומה (למשל איגוד ערים או חברה כלכלית); או
 - בתפקיד בכיר במשרדי ממשלה או בגופים ציבוריים העוסקים, בין השאר, בנושאים הקשורים במישרין לפעילות הרשויות המקומיות.
2. **בעל ניסיון ניהולי של שלוש שנים לפחות.** רואים באדם בעל ניסיון ניהולי אם שימש בתפקיד ניהולי בכיר בגוף ציבורי, עסקי או ביטחוני, ובתוך כך מביאים בחשבון את הגודל ואת ההיקף הפעילות של הגוף שבו ניהל ואת גודל הרשות המקומית שבה הוא מיועד לכהן.

²¹ צוין כי מאז מכתבו אלינו מונה רו"ח גדעון בר-לב ליושב-ראש הוועדה הקרואה בערד.

²² המינהל לשלטון מקומי במשרד הפנים, הודעה על פתיחת מאגר על-פי הנוהל החדש, [http://www.moin.gov.il/Apps/PubWebSite/mainmenu.nsf/4DF815EA4AC4E503C2256BA6002EE732/54FE65F27A1615E6C22573B3003184D9/\\$FILE/News.pdf](http://www.moin.gov.il/Apps/PubWebSite/mainmenu.nsf/4DF815EA4AC4E503C2256BA6002EE732/54FE65F27A1615E6C22573B3003184D9/$FILE/News.pdf), תאריך כניסה: 10 בפברואר 2008.

מועמדים העונים על הדרישות שלעיל ומעוניינים לעבוד בוועדה קרואה ממלאים שאלון מתאים ומוסרים אותו למנכ"ל משרד הפנים. ועדה בראשותו של מנהל המינהל לשלטון מקומי מאשרת או דוחה את מינוי המועמדים לוועדה הקרואה.

לצד תנאי הכשירות מודגש בנוהל שלעיל כי "אין בפרסום הודעה זו והקמת המאגר כדי לחייב מינוי מי ממגישי המועמדות או להגביל את סמכותו ושיקול דעתו של שר הפנים, לרבות בכל הנוגע לאפשרות למנות יושב-ראש או חברים לוועדות ממונות אשר לא יגישו את מועמדותם במסגרת הליך זה". כלומר, שר הפנים רשאי למנות אדם לחבר או ליושב-ראש ועדה קרואה שלא על-פי הנוהל. לדברי מר פינצ'י, **אף במקרה ששר הפנים ממנה אדם לוועדה קרואה שלא על-פי הנוהל, הוועדה שבראשותו בודקת אם אדם זה ראוי לתפקיד ואם אין מניעה למנותו.**²³ יודגש כי כאשר שר הפנים מבקש למנות אדם ליושב-ראש ועדה קרואה וראש המינהל לשלטון מקומי מאשר כי אין מניעה לעשות כן, **לא מדובר בהליך של התייעצות של שר הפנים עם הגורמים המקצועיים במשרדו בדבר בחירת יושב-ראש ועדה קרואה, אלא בהליך של בחירת המועמד על-ידי שר הפנים ואישור מקצועי שאין מניעה לעשות כן.**²⁴

יצוין כי מנתונים שקיבלנו ממר פינצ'י עולה כי נעשית בדיקה של המועמדים לוועדה קרואה. בין השאר מפורטות החלטות המינהל לשלטון מקומי בעניין מינוי של מועמדים לוועדות קרואות או דרישות נוספות מהם. למשל, יש מועמדים שהוועדה דרשה מהם לשלוח השלמות בדבר היקף הניסיון הניהולי שלהם, יש שמועמדותם לא אושרה, יש שעדיין נתונים בבדיקת הוועדה ויש שמועמדותם הועברה לייעוץ משפטי לשם בדיקת הזיקה הפוליטית שלהם.²⁵

5. הליווי של משרד הפנים לוועדה הקרואה²⁶

הליווי של המינהל לשלטון מקומי במשרד הפנים לוועדה קרואה נעשה בעיקר כדלקמן:

❖ **ליווי כספי** – המינהל לשלטון מקומי מסייע באמצעות ליווי ובקרה מצד עובדיו ובאמצעות חשב מלווה שממונה לרשות המקומית. ליווי זה הוא כמו ליווי של רשות מקומית קורסת שלא מונתה לה ועדה קרואה. דוגמה לליווי כזה הוא סיוע של מנהלי כספים במשרד הפנים לוועדה הקרואה להכין תוכנית הבראה לרשות המקומית.

❖ **תוספת תקציב** – מתן מענקים מיוחדים לשם שיקום הרשות המקומית.

❖ **סיוע מערכת המפעמים** – המפעמים מתכננים ומבצעים פעולות הדרכה בתחומים מקצועיים וניהוליים ברשויות המקומיות, וגם בוועדות קרואות המבקשות זאת. כאמור בהמשך, פיזור רשות מקומית ומינוי ועדה קרואה תחתיה בדרך כלל לא נעשים עקב כישלונות כספיים בלבד, אלא גם

²³ רני פינצ'י, מנהל המינהל לשלטון מקומי במשרד הפנים, פגישה, 6 בינואר 2008.

²⁴ ראו גם: גיא לשם, "מילה של שטרית זו מילה", **הארץ**, 12 באוקטובר 2007.

לפי הודעת דוברת משרד הפנים, יושב-ראש הוועדה הקרואה באופקים כיהן במגוון תפקידים ציבוריים: ראש עיריית אשדוד בשנים 1983-1989, מנהל בית-ספר, יושב-ראש דירקטוריון החברה למתנ"סים, ראש הסוכנות היהודית באירופה וראש מחלקת העלייה והקליטה בסוכנות.

²⁵ "מינוי יו"ר וחברים בוועדות ממונות", מעודכן ל-18 בדצמבר 2007. התקבל מרני פינצ'י, מנהל המינהל לשלטון מקומי במשרד הפנים, פגישה, 6 בינואר 2008.

²⁶ אם לא צוין אחרת המידע התקבל מרני פינצ'י, מנהל המינהל לשלטון מקומי במשרד הפנים, פגישה, 6 בינואר 2008.

בשל קריסה של מערכות הארגון והניהול. לפיכך, אם הוועדה הקרואה מבקשת זאת, מערכת המפעמים נותנת לה הדרכה.

המפעמים הם אזורים²⁷ ומסייעים לרשויות מקומיות שבתחומם; חלקם בעלי התמחות ספציפית, למשל המפעם בפתח-תקווה מתמחה בנושא תכנון ובנייה; המפעם ברחובות מתמחה בעניינים כספיים מסוימים; המפעם בשהם מתמחה בתחום כוח-אדם.²⁸ מערכת המפעמים מסייעת לרשויות המקומיות ולוועדות קרואות המבקשות זאת בתחומים כגון קידום והובלה של תהליכי התמקצעות, ניהול ותהליכים ארגוניים שונים.²⁹ לדוגמה, מפעם יכול לסייע לוועדה הקרואה בבניית נהלים ובהכנת תוכנית עבודה.

לדברי מר רני פינצי, מנהל המינהל לשלטון מקומי במשרד הפנים, בימים אלו הוא פועל לפתח בעבור חברי ועדות קרואות אוגדן שישמש כלי לסיוע, לאבחון ולביצוע פעולות נדרשות. אוגדן זה יכיל "צ'ק-ליסט" אשר יסייע לעבודת הוועדות הקרואות. לשאלתנו מה אפשר לשפר בנושא הוועדות הקרואות השיב מר פינצי כי היה משפר את שני אלו:

▪ **בניית תקציב ייעודי** – כיום אין סעיף תקציבי בתקציב משרד הפנים אשר מיועד לפעילות ועדות קרואות. מלבד שאיפה טבעית במשרד הפנים לקבל תוספת תקציב לנושא הוועדות הקרואות, דרוש סעיף תקציבי ייעודי בתקציב משרד הפנים לפעילות הוועדות הקרואות.

▪ **הרחבת היעוץ המקצועי** – ייעוץ והדרכה מקצועיים חשובים לפעילות הוועדות הקרואות. מר פינצי מציע כי כמו מינוי חשב מלווה, אפשר יהיה למנות בעלי תפקידים מלווים אחרים, למשל יועץ משפטי מלווה או מהנדס רשות מלווה.³⁰

במסמך זה לא נבדקו המענקים המיוחדים המועברים ממשרד הפנים לרשויות מקומיות אשר מונתה להן ועדה קרואה. משיחה עם פרופ' ערן רזין מהאוניברסיטה העברית עולה כי גם להיקף המענקים של משרד הפנים יש חשיבות. אם לא מועברים מענקים מתאימים לרשות המקומית, קשה יותר לייצב את המערך הכספי שלה.

²⁷ לחלוקה הגיאוגרפית של המפעמים, ראו:

<http://www.moin.gov.il/Apps/PubWebSite/mainmenu.nsf/4DF815EA4AC4E503C2256BA6002EE732/AB>
E41A09144155904225717900408E16/\$FILE/News.pdf, תאריך כניסה: 10 בפברואר 2008.

²⁸ לפירוט ההתמחויות של המפעמים, ראו:

<http://www.moin.gov.il/Apps/PubWebSite/mainmenu.nsf/4DF815EA4AC4E503C2256BA6002EE732/21E>
D77F92CF410CFC22572C6003D2E7F/\$FILE/News.pdf, תאריך כניסה: 10 בפברואר 2008.

²⁹ במערכת המפעמים שמונה מפעמים ברחבי הארץ, והיא מונחת מבחינה מקצועית על-ידי המינהל לשלטון מקומי במשרד הפנים. המפעם מתכנן ומבצע פעולות הדרכה בתחומים מקצועיים וניהוליים ברשויות המקומיות בשיתוף פעולה עם נבחרים ופקידים מהרשויות המקומיות, נציגי האיגודים המקצועיים, מנהלים ממשרד הפנים, אנשי מקצוע בכירים ואנשי אקדמיה.

המפעם מסייע לרשויות המקומיות בביצוע פרויקטים של פיתוח ארגוני, שינויים ארגוניים ותכניות אסטרטגיות; פיתוח חומר "תורת" בנושאים מוניציפליים משמעותיים לכל הרשויות המקומיות והפצתו; סיוע לרשויות המקומיות בתחומים הקשורים לפיתוח המשאב האנושי, לניהול איכותי, לגיבוש חשיבה אסטרטגית, לתכנון ובקרה, לשיפור וייעול של תהליכי עבודה; סיוע בייזום וביצירה של שותפויות בין רשויות ושותפויות אזוריות עם המגזר השלישי, גורמי ממשלה וגורמים עסקיים; קידום הפעילות המקצועית והניהולית באמצעות כלי הדרכה, פיתוח ארגוני, ניהול שותפויות וניהול ידע בקרב נבחרים הרשויות המקומיות ועובדיהן.

מערכת המפעמים פועלת לקיום תהליכי שיפור מתמיד ברשויות המקומיות, לשם תפקודן באיכות ובסטנדרטים מקצועיים גבוהים ההולמים ארגונים ציבוריים בארץ. למעשה, המפעמים פועלים ליישום ולהטמעה של מדיניות משרד הפנים ברשויות המקומיות.

³⁰ רני פינצי, מנהל המינהל לשלטון מקומי במשרד הפנים, פגישה, 6 בינואר 2008.

6. בחינת הצלחתן של ועדות קרואות

ככלל, ועדות קרואות נחשבות להצלחה כאשר הן:

- ❖ מייצבות את המערך הכספי של הרשות המקומית.
- מדדים עיקריים לבחינת התפקוד של רשות מקומית הם גירעון שוטף, גירעון תקציבי, שיעורי גביית ארנונה ושיעורי גביית תשלומי מים.
- ❖ מייצבות את המערך השלטוני של הרשות המקומית.
- ❖ משאירות תשתית ניהולית יציבה למועצות הנבחרות שיבואו אחריהן.

בבחינת הצלחתן של הוועדות הקרואות יש כמה קשיים:

- **המערך השלטוני** – נתונים כגון שיעורי גירעון או שיעורי גבייה אינם חזות הכול. כלומר, ייתכן כי הנתונים המספריים של הרשות המקומית דווקא סבירים, אולם המערך השלטוני בה כושל ומתקיים בה, למשל, נפוטזים בהיקף רחב. בדיקת המערך השלטוני היא מעבר ליכולתנו באמצעים העומדים לרשותנו. בדיקת הנתונים המספריים בלבד תציג פן אחד ועלולה לחטוא לאמת.
- **העדר רטרוספקטיבה** – עדיין מוקדם לבחון את הצלחתן של ועדות קרואות שמונו בעת האחרונה, ובחינת הצלחתן תוכל להיעשות ברטרוספקטיבה רק בעוד כמה שנים.
- **בעיות שורשיות של הרשות המקומית** – יש רשויות מקומיות הסובלות מקשיים דרך קבע. קשיים אלו באים לידי ביטוי באי-תשלום שכר לעובדים, במינוי ועדות חקירה וחשבים מלווים מטעם משרד הפנים ובמינוי של ועדות קרואות יותר מפעם אחת. ברשויות מקומיות כאלה ייתכן למשל שמחסור באזורי תעסוקה המניבים ארנונה גבוהה או העדר תחבורה ציבורית, המקשה יציאה לעבודה, מעכבים את התפתחות הרשות המקומית ובעקיפין יוצרים בה בעיות כספיות. כלומר, ייתכן כי בעיותיהן הן כרוניות ויש מקום לשקול טיפול שונה ממינוי ועדה קרואה.
- **איחוד הרשויות** – איחוד רשויות טומן בחובו שינויים שבמהלכם משתנה המבנה התקציבי של הרשות וניתנים מענקים למטרת האיחוד עצמו. למעשה, כך מוקמת רשות מקומית חדשה אשר אי-אפשר להשוות את נתוניה הכספיים לנתונים הכספיים של הרשויות שמהן היא מורכבת. בכמה רשויות מקומיות מונתה ועדה קרואה, אולם זמן מה לאחר מכן אוחדה הרשות עם רשות מקומית אחרת. לדוגמה, לדיר אל-אסד מונתה ועדה קרואה בפברואר 1998, ולבענה מונתה ועדה קרואה ביוני 2001. בשנת 2003 אוחדו השתיים עם מגיד אל-כרום לרשות המאוחדת הנקראת עיריית שגור (אל-שאג'ור). לפיכך, אי-אפשר לבחון את הצלחת הוועדה הקרואה בכל אחת מהרשויות שאוחדו.
- יצוין כי ייתכן שדווקא איחוד הרשויות הוא שהביא בסופו של דבר למינוי הוועדה הקרואה. לדוגמה, מינוי הוועדה הקרואה במקום המועצה שפוזרה בעיריית שגור בשלהי 2005 נעשה בשל אי-אישור תקציב הרשות.³¹ לדברי ראש עיריית שגור, התקציב לא אושר על-ידי מועצה לעומתית, אשר רוב

³¹ מועצה וראש מועצה של רשות מקומית נבחרים אחת לחמש שנים. תקציב המועצה תלוי באישור של רוב חברי המועצה.

חבריה הם תושבי מגיד אל-כרום המתנגדים לאיחוד, ואי-אישור התקציב נועד לקרב את קץ האיחוד.³²

להלן נקודות נוספות בנושא בחינת הצלחתן של ועדות קרואות:

ועדות קרואות יכולות לטפל בסימפטום או בבעיה זמנית מוגדרת של הרשות המקומית, אולם על-פי רוב יש צורך ביותר מזה. ייתכן שיש להבחין בין יעדי הוועדות הקרואות. אם הם יעדים קצרי טווח, כגון מתן אפשרות לאישור תקציב הרשות – קל להשיגם. אם הבעיות ברשות המקומית הן שורשיות, לדוגמה, כאשר תרבות הניהול אינה תקינה או כשאינן לה אזור תעסוקה, ואלה הסיבות העיקריות העומדות בבסיס בעיותיה הכספיות, נדרש טיפול מעמיק יותר בבעיות הרשות.

היו מקרים שבהם מונתה ועדה קרואה אשר השיגה הישגים, אולם לאחר שחזר ניהול הרשות לידיים מקומיות לא מתאימות, חזרו התחלואים על עצמם לאחר זמן מה. מנכ"ל משרד הפנים לשעבר, מר רם בלינקוב, אמר בדיון בבית-הדין הארצי לעבודה בדצמבר 2006 כי היו מקרים שבהם ועדה קרואה שמונתה למשך שנתיים הביאה להבראה כלכלית של הרשות המקומית, אולם לאחר קיום בחירות מקומיות חדשות חזרה הרשות לניהול כושל ולגירעון כספי. לשם טיפול שורשי בתחלואי רשות מקומית, נדרש לוועדה הקרואה זמן ארוך יותר כדי להביא להבראת הרשות. על כן פעלה הממשלה להאריך את משך כהונתה של ועדה קרואה משנתיים לחמש שנים.³³ משך הכהונה טרם הוארך בחקיקה לחמש שנים, אולם כאמור, סעיף 335 להצעת חוק העיריות קובע כי ועדה קרואה תשמש לא פחות מארבע שנים.

יצוין כי גם בהקשר זה של מידת ההצלחה בטיפול בבעיות שורשיות של הרשות המקומית, חשוב מאוד מיהו יושב-ראש הוועדה הקרואה ומיהם חבריה.

כאמור, משרד הפנים מתכוון לחקור בקרוב את נושא הוועדות הקרואות ואת מידת הצלחתן.³⁴

בהמשך המסמך מובאת רשימת הרשויות המקומיות אשר מונו להן ועדות קרואות מאז קום המדינה, ולאחר מכן מובאת רשימת הוועדות הקרואות המכהנות כיום. אחר כך מובאות שלוש דוגמאות לוועדות קרואות שאינן נחשבות להצלחה, שתי דוגמאות לוועדות קרואות שפעלו בשנות ה-70 ודוגמה לוועדה קרואה הפועלת בימים אלו והתחזיות בדבר הצלחתה חיוביות. לאחר מכן נביא את המועצה המקומית ירכא כדוגמה לרשות מקומית שהמועצה שלה פוזרה וראש הרשות שלה הודח ומונתה תחתיהם ועדה קרואה.

³² אחמד דבאת, ראש עיריית שגור, מכתב, 5 בספטמבר 2007.

³³ חיים ביאור, "משרד הפנים פועל להאריך כהונת הוועדות הקרואות כדי לפתור משבר ברשויות", **הארץ**, 24 בדצמבר 2006.

³⁴ אנה חזן, המינהל לשלטון מקומי במשרד הפנים, שיחת טלפון, 18 באוקטובר 2007.

נספח מס' 1 – רשימת הוועדות קרואות

להלן טבלה ובה שמות הרשויות המקומיות שמונתה להן ועדה קרואה, לפי סדר כרונולוגי.³⁵

תאריך מינוי ועדה קרואה נוספת	תאריך מינוי הוועדה הקרואה	סוג הרשות המקומית ³⁶	שם הרשות המקומית	
	6 ביוני 1955	עירייה	ירושלים	1
7 בדצמבר 1977	11 באפריל 1956	עירייה	אשקלון	2
	5 באוגוסט 1959	עירייה	נתניה	3
31 במאי 1962	22 בדצמבר 1960	מועצה מקומית	אופקים	4
	19 במאי 1961	מועצה מקומית	קריית-בנימין ³⁷	5
	17 באוגוסט 1961	מועצה מקומית	רמת-ישי	6
	30 בינואר 1963	עירייה	באר-שבע	7
	26 בינואר 1964	מועצה מקומית	יבנאל	8
	18 באוקטובר 1964	מועצה מקומית	דימונה	9
	10 במאי 1967	מועצה מקומית	בית-שמש	10
	21 בדצמבר 1967	עירייה	הרצלייה	11

³⁵ אנה חזן, מנהלת האגף לפיתוח מקומי, המינהל לשלטון מקומי במשרד הפנים, מכתב למנכ"ל משרד הפנים, 11 בינואר 2005; התקבל מאנה חזן, פגישה, 16 ביולי 2007.

³⁶ סוג הרשות המקומית בעת מינוי הוועדה הקרואה.

³⁷ ב-1965 אוחד כפר-אתא עם קריית-בנימין ושמו הוסב לקריית-אתא. ב-1969 הוכרזה קריית-אתא כעיר.

12	אור-עקיבא	מועצה מקומית	21 בפברואר 1969 ³⁸	31 בדצמבר 1970
13	בית-שאן	מועצה מקומית	11 ביוני 1970	
14	תל-מונד	מועצה מקומית	6 במאי 1971	
15	מצפה-רמון	מועצה מקומית	ב-1973 מינה שר הפנים את סגן הממונה על מחוז הדרום ואת מבקר המחוז לחברי מועצה, נוסף על חברי המועצה הקיימים. סגן הממונה על המחוז נבחר לשמש ראש הרשות. מקרה זה הוא דוגמה למתכונת מצומצמת ונדירה של מינוי מעין ועדה קרואה. "הוועדה הקרואה" פעלה עד הבחירות בדצמבר 1978. ⁴⁰	באוקטובר 2007 פוזרה מועצת הרשות. ראש הרשות ממשיכה לשמש בתפקידה. ³⁹
16	כפר-יונה	מועצה מקומית	7 בדצמבר 1976	
17	מבשרת-ציון⁴¹	מועצה מקומית	19 באוקטובר 1976	17 בדצמבר 1986
18	מגדל	מועצה מקומית	אין תאריך מדויק. כנראה בשלהי שנות ה-70.	
19	ירוחם	מועצה מקומית	אוגוסט 1979	16 בנובמבר 2005 ⁴²

³⁸ לפי עבודה לקבלת תואר מוסמך מאת חיים קופלמן, בהנחיית פרופ' שבח וייס, "ועדות קרואות בשלטון המקומי", החוג למדע המדינה באוניברסיטת חיפה, ספטמבר 1981, בתאריך זה מונתה מועצה קרואה. כלומר, שר הפנים מינה מועצה מקרב חברי היישוב עצמו והם בחרו את ראש המועצה. תאריך המינוי הנוסף הוא של מינוי ועדה קרואה.

³⁹ המועצה פוזרה בשל אי-אישור התקציב. לאחר ארכה ושימוע הוחלט שאין מקום להדיח גם את ראש הרשות. ראו הודעת דוברת משרד הפנים, 1 בנובמבר 2007.

⁴⁰ באוקטובר 2007 נערך שימוע במשרד הפנים לראשי המועצה המקומית מצפה-רמון, שלב אחרון לפני מינוי ועדה קרואה.

⁴¹ יצוין כי לפי דיווחי התקשורת, ב-10 באוקטובר 2007 פתחו עובדי המועצה המקומית מבשרת-ציון בשביתה במחאה על אי-תשלום משכורותיהם.

⁴² אבי הלר, סגן ממונה מחוז הדרום במשרד הפנים, מכתב, 22 ביולי 2007.

	16 בספטמבר 1980	עירייה	קריית-שמונה	20
	2 בפברואר 1987	מועצה מקומית	כאבול	21
	19 ביוני 1988	מועצה מקומית	אליכין	22
	21 באוגוסט 1988	מועצה מקומית	מרכז הגליל	23
	15 בפברואר 1989	מועצה מקומית	דיר-אל-אסד⁴³	24
25 ביוני 2006 ⁴⁴	1 במאי 1990 ⁴⁵	מועצה מקומית (עירייה)	באקה-אל-ערביה (-ג'ת)⁴⁶	25
	30 באפריל 1992	מועצה מקומית	נתיבות	26
המועצה פוזרה ב-27 בספטמבר 2006 בשל אי-אישור התקציב. ⁴⁷ ב-4 בנובמבר 2007 הורה שר הפנים לפזר את המועצה ולהדיח את ראש הרשות. ⁴⁸	11 בפברואר 1993 ⁴⁹	מועצה מקומית	נחף	27

⁴³ בשלהי 2003 אוחדו דיר-אל-אסד, בענה ומגיד אל-כרום לעיריית אל-שגור.

⁴⁴ לביב נסר א-דין, סגן ממונה מחוז חיפה במשרד הפנים, שיחת טלפון, 26 באוגוסט 2007.

⁴⁵ הוועדה הקרואה הזאת שימשה עד אפריל 1992.

⁴⁶ בשלהי שנת 2003 אוחדה המועצה המקומית באקה-אל-ערביה עם ג'ת ומאז היא עירייה. התאריך בעמודה השמאלית נוגע לוועדה הקרואה שמונתה לעירייה המאוחדת.

⁴⁷ לשכת מזכיר המועצה, שיחת טלפון, 29 באוגוסט 2007.

⁴⁸ הודעת דוברת משרד הפנים, 5 בנובמבר 2007.

⁴⁹ לפי אתר האינטרנט של המועצה המקומית נחף, הוועדה הקרואה פעלה ממרס 1991 ועד דצמבר 1993. <http://www.nahif.co.il/scripts/Shop.dll?language=Heb&shop=858&subjvalue=3>, תאריך כניסה: 19 ביולי 2007.

	26 ביוני 1995	עירייה	בני-ברק	28
	21 במאי 1997	מועצה מקומית	מנחמיה ⁵⁰	29
	2 ביולי 1998	מועצה מקומית	ערעה	30
מאי 2007 ⁵¹	30 באפריל 2000	עירייה	לוד	31
	31 בינואר 2001 (עד הבחירות בנובמבר 2003) ⁵²	מועצה מקומית	ג'סר-א- זרקא	32
	6 ביוני 2001	מועצה מקומית	בענה ⁵³	33
<p>כאמור, בשנת 2004 תוקן החוק ונוספו עילות חדשות למינוי ועדה קרואה – חלקן פעולות שחובת שר הפנים לבצע – והוספה אפשרות לפזר רק את המועצה או לפזר את המועצה ולהדיח את ראש הרשות. להלן המשך הרשימה:</p>				
תאריך מינוי ועדה קרואה נוספת	תאריך פיזור המועצה / הדחת ראש הרשות או מינוי הוועדה הקרואה	סוג הרשות המקומית ⁵⁴	שם הרשות המקומית	
	ב-1 בספטמבר 2004 פוזרה המועצה בשל אי-אישור התקציב ומונו ארבעה חברי ועדה קרואה. כעבור שבועיים החזיר משרד הפנים את חברי המועצה	מועצה אזורית	לכיש	

⁵⁰ בינואר 2006 אוחדה מנחמיה עם המועצה האזורית בקעת בית-שאן.

⁵¹ וידוא הנתון בשיחת טלפון עם לשכת ראש העיר, 19 ביולי 2007.

⁵² וידוא הנתון בשיחת טלפון עם לשכת ראש המועצה, 19 ביולי 2007.

⁵³ בשלהי 2003 אוחדו מגיד אל-כרום, דיר-אל-אסד ובענה לעיריית אל-שגור.

⁵⁴ סוג הרשות המקומית בעת מינוי הוועדה הקרואה.

⁵⁵ לשכת מזכיר המועצה האזורית לכיש, שיחת טלפון, 29 באוגוסט 2007.

בש"א (בית הדין האזורי לעבודה בתל-אביב) 3605/05 **המועצה האזורית לכיש נ' נחום נסים ואח'**, 28 במרס 2005, ראו סעיפים 11,10; בג"ץ 8334/04 **זאב שלמה ואח' נ' שר הפנים ואח'**, 16 בינואר 2006. יצוין כי בג"ץ לא קיבל את העתירה הזאת אלא מחק אותה בעקבות פעולת משרד הפנים להחזרת חברי המועצה לתפקידיהם.

	לתפקידיהם. ⁵⁵			
34	בית-ג'אן	מועצה מקומית	ב-3 בנובמבר 2005 פוזרה המועצה. ראש הרשות ממשיך לשמש בתפקידו. ⁵⁶	
35	אעבלין	מועצה מקומית	נובמבר 2005 ⁵⁸⁵⁷	
36	שגור ⁶⁰	עירייה	המועצה פוזרה ב-1 באוקטובר 2005. הוועדה הקרואה מונתה חודשיים לאחר מכן. ראש הרשות ממשיך לשמש בתפקידו. ⁵⁹	
37	זמר	מועצה מקומית	המועצה פוזרה ביוני 2006. ראש הרשות המשיך לשמש בתפקידו. ⁶¹	
38	קציר-חריש	מועצה מקומית	15 בנובמבר 2006 ⁶²	
39	מעלה-עירון	מועצה מקומית	30 בנובמבר 2006 ⁶³	

למיטב זיכרונו של מנכ"ל משרד הפנים לשעבר, רו"ח גדעון בר-לב, בשנת 2004 פוזרו שבע מועצות של רשויות מקומיות ובחלקן גם הודחו ראשי המועצה ומונו במקומם ועדות קרואות. בעקבות עתירות לבג"ץ של חלק מהמודחים ביטל משרד הפנים את ההדחות ואת הוועדות הקרואות.

הוועדה הקרואה למועצה האזורית לכיש היא היחידה מאלו אשר מוזכרת במסמך, אולם הואיל והיו נוספות כמוה אשר אינן מוזכרות, והואיל והוועדה הקרואה לא הספיקה לפעול ברשות שפוזרה, לכיש אינה נכללת בספירת המקרים שבהם מונו ועדות קרואות.

⁵⁶ מידע שהועבר ממחוז הצפון במשרד הפנים, באמצעות ליאור שחר, עוזר ראש המינהל לשלטון מקומי במשרד הפנים, מכתב, 26 ביולי 2007.

⁵⁷ בג"ץ 10963/05 עטאף חאג' נ' שר הפנים ואחרים, 13 בפברואר 2006.

לפי מחוז הצפון במשרד הפנים, באמצעות ליאור שחר, עוזר ראש המינהל לשלטון מקומי במשרד הפנים, מכתב, 26 ביולי 2007, הוועדה מונתה ב-15 בנובמבר 2006.

⁵⁸ שיחת טלפון עם לשכת ראש המועצה, 29 באוגוסט 2007. לדבריהם, הוועדה הקרואה הוחלפה באוגוסט 2006 בוועדה קרואה חדשה.

⁵⁹ הסיבות להתערבות משרד הפנים היו אי-אישור התקציב ואי-קיומה של קואליציה מטעמים פוליטיים. אחמד דבאח, ראש העירייה, מכתב, 5 בספטמבר 2007.

⁶⁰ בשלהי 2003 אוחדו מגיד-אל-כרום, דיר אל-אסד ובענה לעיריית אל-שגור.

⁶¹ ראש הרשות, ד"ר פתחי דקה, המשיך לכהן עד התפטרותו בספטמבר 2007 מ"סיבות אישיות".

לשכת ראש המועצה, שיחת טלפון, 29 באוגוסט 2007; כמו כן ראו: יגאל חי, "התפטר ראש המועצה המקומית זמר שבמשולש", הארץ, 16 בספטמבר 2007.

⁶² וידוא הנתון בשיחת טלפון עם לשכת ראש המועצה, 19 ביולי 2007.

⁶³ לביב נסר א-דין, סגן ממונה מחוז חיפה במשרד הפנים, שיחת טלפון, 26 באוגוסט 2007.

40	יסוד- המעלה	מועצה מקומית	ינואר 2007 ⁶⁴
41	טירה	מועצה מקומית	המועצה פוזרה בינואר 2007. ראש הרשות ממשיך לשמש בתפקידו. ⁶⁵
42	מעיליא	מועצה מקומית	ב-29 במרס 2007 המועצה פוזרה. ראש הרשות ממשיך לשמש בתפקידו. ⁶⁶
43	ירכא	מועצה מקומית	27 מאי 2007 ⁶⁷
44	כפר-כנא⁶⁹	מועצה מקומית	27 מאי 2007 ⁶⁸
45	דבוריה	מועצה מקומית	27 מאי 2007 ⁷⁰
46	כפר-מנדא	מועצה מקומית	27 ביוני 2007. ⁷¹
47	אבו-גוש	מועצה מקומית	המועצה פוזרה ב-27 ביוני 2007. ⁷² ראש הרשות ממשיך לשמש בתפקידו. ⁷³

⁶⁴ מידע שהועבר ממחוז הצפון במשרד הפנים, באמצעות ליאור שחר, עוזר ראש המינהל לשלטון מקומי במשרד הפנים, מכתב, 26 ביולי 2007.

⁶⁵ לשכת מנכ"ל המועצה המקומית, שיחת טלפון, 30 באוגוסט 2007.
יצוין כי לפי מזכירות מנכ"ל המועצה המקומית, לאחר פיזור, עבר זמן מה בטרם נכנסו חברי הוועדה הקרואה לתפקידם.

⁶⁶ מידע שנמסר ממחוז הצפון במשרד הפנים באמצעות ליאור שחר, עוזר ראש המינהל לשלטון מקומי במשרד הפנים, מכתב, 26 ביולי 2007.

⁶⁷ שם.

⁶⁸ מידע שנמסר ממחוז הצפון במשרד הפנים באמצעות ליאור שחר, עוזר ראש המינהל לשלטון מקומי במשרד הפנים, מכתב, 26 ביולי 2007.

⁶⁹ ב-15 בינואר 2003 מונתה ועדת חקירה לבדיקת תפקוד המועצה, אולם לא מונתה בעקבותיה ועדה קרואה.

⁷⁰ שם.

⁷¹ לשכת ראש המועצה, שיחת טלפון, 29 באוגוסט 2007.
החשב המלווה שימש יושב-ראש זמני כחודשיים. ב-5 באוגוסט 2007 נכנס יושב-ראש הוועדה הקרואה לתפקידו.

⁷² הודעת דוברת משרד הפנים, "שר הפנים, מאיר שטרית, הורה על סיום כהונתם של ראש עיריית אופקים וחברי המועצה", אתר האינטרנט של משרד הפנים, www.moin.gov.il, 28 ביוני 2007.

⁷³ במחוז ירושלים לא מונתה ועדה קרואה מאז שנת 2000, אלא לאבו-גוש. יעקב דהן, סגן ממונה מחוז ירושלים במשרד הפנים, שיחת טלפון, 16 בספטמבר 2007.

	27 ביוני 2007. בג"ץ עתיד להחליט בקרוב בעתירה של המודחים. ⁷⁴ בינתיים, החשב המלווה הוא יושב-ראש זמני של הרשות. הרשות עתידה להתאחד עם המועצה האזורית עמק-הירדן הסמוכה. ⁷⁵	מועצה מקומית	מגדל	48
	27 ביוני 2007 ⁷⁶	עירייה	טיבה	49
	6 באוגוסט 2007 ⁷⁷	עירייה	ערד	50
	תחילת ספטמבר 2007 ⁷⁸	עירייה	אופקים	79 51
	אוקטובר 2007 ⁸⁰	מועצה מקומית	טורעאן	52
	4 בנובמבר 2007 ⁸¹	מועצה מקומית	טובא-זנגריה	53

הנתונים על החלק הראשון של הרשימה, עד המועצה המקומית בענה (מס' 34), התקבלו ממטה משרד הפנים בירושלים.⁸² חלקה השני של הרשימה מתבסס על נתונים שנתקבלו ממחוזות משרד הפנים

⁷⁴ לשכת ראש המועצה, שיחת טלפון, 29 באוגוסט 2007.

⁷⁵ דברת זילברשטיין, עוזרת מנכ"ל משרד הפנים, מכתב, 26 באוגוסט 2007.

⁷⁶ הודעת דוברת משרד הפנים, www.moin.gov.il, 7 ביולי 2007. דברת זילברשטיין, עוזרת מנכ"ל משרד הפנים, מכתב, 26 באוגוסט 2007.

⁷⁷ שיחת טלפון עם לשכת ראש העיר, 29 באוגוסט 2007. יצוין כי רוי"ח גדעון בר-לב, מנכ"ל משרד הפנים לשעבר, מונה ליושב-ראש הוועדה הקרואה בערד.

⁷⁸ הודעת דוברת משרד הפנים, אתר האינטרנט של משרד הפנים, www.moin.gov.il, 3 בספטמבר 2007.

ראו גיא לשם, "מילה של שטרית זו מילה", הארץ, 12 באוקטובר 2007.

⁷⁹ בתחילת אוגוסט 2007 החליט שר הפנים לאמץ את המלצת מנכ"ל משרדו, ואישר ארכה של 60 יום לאישור התקציב במועצה המקומית מצפה-רמון. אם התקציב לא יאושר עד אז, צפוי כי גם במצפה-רמון תמונה ועדה קרואה.

על בסיס הודעת דוברת משרד הפנים, אתר האינטרנט של משרד הפנים, www.moin.gov.il, 7 באוגוסט 2007.

⁸⁰ שיחת טלפון עם לשכת ראש המועצה המקומית טועראן, 11 בפברואר 2008.

⁸¹ הודעת דוברת משרד הפנים, 5 בנובמבר 2007.

⁸² למעט בעניין מצפה-רמון והוועדות הקרואות שמונו לאחר שנת 2001.

ומעוזרת מנכ"ל המשרד ולוקטו מפסקי-דין, מדיווחי כלי התקשורת ומשיחות עם הרשויות המקומיות עצמן.⁸³

התאריכים המצוינים בחלק הראשון של הטבלה הם (כנראה) תאריכי המינוי של הוועדה הקרואה,⁸⁴ ואילו בחלק השני שלה, רוב התאריכים הם תאריך פיזור המועצה או הדחת ראש הרשות, בהנחה שהוועדה הקרואה מונתה מייד לאחר מכן.

מהטבלה עולה כי **מאז קום המדינה מונו ועדות קרואות⁸⁵ למעלה מ-60 פעם – לכ-10 עיריות⁸⁶ ולכ-40 מועצות מקומיות.⁸⁷**

כאמור בהסבר על פיזור המועצה האזורית לכיש, היו מקרים שבהם שר הפנים פיזר מועצות, הדיח ראשי רשויות ומינה ועדות קרואות, אולם לאחר עתירות שהוגשו לבג"ץ חזר בו והשיב את המודחים לתפקידיהם. זולת הדוגמה של המועצה האזורית לכיש בשנת 2004, מקרים אלו אינם מוזכרים במסמך, ופיזור המועצה האזורית לכיש אינו נכלל בספירה.

יצוין כי לדברי מר אבנר כהן, האחראי לשלטון המקומי ביהודה ושומרון, במחוז ירושלים של משרד הפנים, בעשר השנים האחרונות – השנים שבהן הוא ממלא את תפקידו זה – לא מונתה שום ועדה קרואה לרשות מקומית ביהודה ושומרון. למיטב ידיעתו, לא מונתה שום ועדה קרואה ביהודה ושומרון גם קודם לכן.⁸⁸

כאמור, הנתונים שבטבלה לעיל בדבר מספר הפעמים שבהן מונו ועדות קרואות לרשויות מקומיות לא הושגו בקלות, אף-על-פי שהיה אפשר להניח שהנתונים קיימים במחשבי משרד הפנים והם משמשים למטרות המשרד, כגון לשם הפקת לקחים.

פעילות 25 ועדות קרואות ברשויות מקומיות נכון לסוף 2007⁸⁹

	שם הרשות	החלטת המשרד	ראש הרשות או יושב-ראש הוועדה הקרואה
1	אבו-גוש	פיזור המועצה	ראש הרשות ממשיך לשמש בתפקידו
2	אופקים	פיזור המועצה והדחת ראש הרשות	אריה אזולאי

⁸³ ממחוז המרכז של משרד הפנים לא התקבל מענה על אף כמה פניות אליו.

⁸⁴ כאמור בעניין נחף, נמצא העדר חפיפה בין נתוני משרד הפנים לבין נתוני המועצה המקומית נחף באתר האינטרנט שלה.

⁸⁵ מדובר על ועדות קרואות שלא בוטלו לאחר מכן.

⁸⁶ הנתון מתייחס לסוג הרשות המקומית בזמן מינוי הוועדה הקרואה, אולם יש לזכור כי לעתים אוחדה אותה רשות מקומית כעבור זמן מה עם רשות מקומית אחרת.

⁸⁷ יצוין כי על אף פניות חוזרות ונשנות, מחוז המרכז במשרד הפנים לא השיב על בקשתנו בנושא הוועדות הקרואות שמונו מאז שנת 2001 בתחומו.

⁸⁸ אבנר כהן, סגן ממונה מחוז ירושלים במשרד הפנים, שיחת טלפון, 11 בספטמבר 2007.

⁸⁹ הנתונים התקבלו מרני פינצי, המינהל לשלטון מקומי במשרד הפנים, פגישה, 6 בינואר 2008.

	שם הרשות	החלטת המשרד	ראש הרשות או יושב-ראש הוועדה הקרואה
3	אל-שגור	פיזור המועצה	ראש הרשות ממשיך לשמש בתפקידו
4	אעבלין	פיזור המועצה והדחת ראש הרשות	מרק אסיה
5	באקה-אל-עירביה-ג'ית	פיזור המועצה והדחת ראש הרשות	יצחק ולד
6	בית-ג'אן	פיזור המועצה	ראש הרשות ממשיך לשמש בתפקידו
7	דבורייה	פיזור המועצה והדחת ראש הרשות	החשב המלווה שלום פרץ שימש זמנית יושב-ראש הוועדה הקרואה
8	זמר	פיזור המועצה; ראש הרשות התפטר	סאמי תלאווי, סגן הממונה על המחוז, שימש זמנית יושב-ראש הוועדה הקרואה
9	טובא-זנגרייה	פיזור המועצה והדחת ראש הרשות	קצין מחוז צפון דוד נחום
10	טורעאן	פיזור המועצה	לביב נאסר א-דין, סגן הממונה על מחוז חיפה, שימש זמנית יושב-ראש הוועדה הקרואה
11	טייבה	פיזור המועצה והדחת ראש הרשות	שלמה טוויזר
12	טירה	פיזור המועצה	ראש הרשות ממשיך לשמש בתפקידו
13	יסוד-המעלה	פיזור המועצה והדחת ראש הרשות	עמוס רודין
14	ירוחם	פיזור המועצה והדחת ראש הרשות	עמרם מצנע
15	ירכא	פיזור המועצה והדחת ראש הרשות	אריה טל
16	כפר-כנא	פיזור המועצה והדחת ראש הרשות	החשב המלווה מוטי מרדכי שימש זמנית יושב-ראש הוועדה הקרואה

שם הרשות	החלטת המשרד	ראש הרשות או יושב-ראש הוועדה הקרואה
	ראש הרשות	ראש הוועדה הקרואה
17	כפר-מנדא	פיזור המועצה והדחת ראש הרשות עזרא מועלם
18	לוד	פיזור המועצה והדחת ראש הרשות אילן הררי
19	מגדל	פיזור המועצה והדחת ראש הרשות החשב המלווה בני צימרמן שימש זמנית יושב-ראש הוועדה הקרואה
20	מצפה-רמון	פיזור המועצה ראש הרשות ממשיכה לשמש בתפקידו
21	מעיליא	פיזור המועצה ראש הרשות ממשיך לשמש בתפקידו
22	מעלה-עירון	פיזור המועצה והדחת ראש הרשות פרנקו גונן
23	נחף	פיזור המועצה והדחת ראש הרשות עמינדב ארגוב
24	ערד	פיזור המועצה והדחת ראש הרשות גדעון בר-לב
25	קציר-חריש	פיזור המועצה והדחת ראש הרשות נסים דהן

יצוין כי לאחרונה המליצה ועדת החקירה שמונתה לבדיקת המועצה המקומית ערערה בנגב על פיזור המועצה והדחת ראש הרשות ועל מינוי ועדה קרואה תחתיהם.⁹⁰

נוסף על ועדות קרואות אלו משרד הפנים מקיים ועדות ממונות במועצות המקומיות של הדרוזים ברמת-הגולן: מגידל-שאמס, בוקעתא, מסעדה ועין-קיניא. כאמור, מסמך זה אינו עוסק בהן.

⁹⁰ דני בוסטין, ועדת החקירה לבדיקת תפקוד המועצה המקומית ערערה בנגב ולשעבר גזבר עיריית כפר-סבא, שיחת טלפון, 29 בינואר 2008. אנה חזן מהמינהל לשלטון מקומי במשרד הפנים ציינה גם היא מידע זה. יצוין כי ב-4 בנובמבר 2007 החליט שר הפנים שלא להדיח את ראש המועצה המקומית בקריית-גת.

נספח מס' 2 – מידע, נתונים ובחינת הצלחתן של כמה ועדות קרואות

1. בני-ברק

ב-26 ביוני 1995 פוזרה מועצת עיריית בני-ברק והודח ראש העירייה. הוועדה הקרואה בבני-ברק קיבלה מענקים גדולים מאוד מהמדינה; למיטב זיכרונו של ראש היחידה הכלכלית לשעבר במרכז השלטון המקומי, בני-ברק קיבלה באותה התקופה מענקים בסך כ-120 מיליון ש"ח. אף-על-פי-כן, בתום פעילותה של הוועדה הקרואה הגירעון המצטבר לא קטן, ואולי אף גדל.⁹¹

גורם שהיה פעיל בעבר בוועדות שמינה משרד הפנים ציין כי עובדי הוועדה הקרואה בבני-ברק לא עבדו במשרה מלאה, ניסיונם בעבודה ברשויות מקומיות לא היה מספיק ומינוים נראה "סידור ג'ובים". לדבריו, אכן נעשה שיפור במנגנון עיריית בני-ברק, אולם התרומה של הוועדה הקרואה לא היתה שוות ערך לכסף שהיא קיבלה מהמדינה.⁹² גם לפי משרד הפנים, אף-על-פי שהוועדה הקרואה קיבלה מענקים גדולים, היא לא הצליחה לייצב את הרשות מבחינה כספית, כפי שעולה מהדוחות הכספיים.⁹³ ייתכן כי הסיבה לכך היא חוסר ניסיון מקצועי של חברי הוועדה הקרואה והעובדה שעבודתם לא היתה במשרה מלאה.

מהנתונים שלהלן אפשר לראות כי הוועדה הקרואה לא ייצבה את עיריית בני-ברק לטווח ארוך, והגירעונות הולכים ומצטברים. להלן נתונים עיקריים לשנים 2000-2006:⁹⁴

שנה	גירעון שוטף (באלפי ש"ח)	גירעון מצטבר (באלפי ש"ח)	שיעור גביית ארנונה ⁹⁵	שיעור גביית מים
<u>2000</u>	22,272	99,089	45%	55%
<u>2001</u>	51,025	121,114	42%	50%
<u>2002</u>	48,353	140,967	39%	44%
<u>2003</u>	74,298	191,265	37%	46%
<u>2004</u>	78,370	253,435	34%	44%
<u>2005</u>	50,137	266,976	36%/33% ⁹⁷	44%/42% ⁹⁶

⁹¹ רון חן, סמנכ"ל מרכז השלטון המקומי, מכתב, 25 ביולי 2007.

⁹² על-פי בקשתו של המקור, שמו לא יפורסם.

⁹³ גילה אורון, הממונה על מחוז תל אביב במשרד הפנים, מכתב, 22 ביולי 2007. מאחר שכבר עברו כ-12 שנה, אין באפשרות הממונה על מחוז תל-אביב לספק מידע על הסיבות לכישלון הוועדה הקרואה.

⁹⁴ הנתונים נלקחו מאתר האינטרנט של המינהל לשלטון מקומי במשרד הפנים בפרק "דוחות ביקורת בשלטון המקומי", תאריך כניסה: 11 בפברואר 2008.

⁹⁵ שיעורי גביית הארנונה והמים הם נלקחו מהפרק "דוח גבייה וחובים – ארנונה" בשדה "לסך גבייה".

שנה	גירעון שוטף (באלפי ש"ח)	גירעון מצטבר (באלפי ש"ח)	שיעור גביית ארנונה ⁹⁵	שיעור גביית מים
2006	32,520	260,280	39%	47%

2. לוד

ב-30 באפריל 2000 פוזרה מועצת עיריית לוד, הודח ראש העירייה ומונתה לעיר ועדה קרואה. הוועדה הקרואה כיהנה עד לבחירות במאי 2002.⁹⁸ במאי 2007 מונתה לעיר ועדה קרואה נוספת, ואפשר להסיק מכך כי הוועדה הקרואה הראשונה לא השיגה את יעדיה לטווח ארוך.

לדברי גורם אשר היה פעיל בעבר בוועדות שמינה משרד הפנים, בלוד היתה חשיבות מיוחדת למינוי חברים מתאימים לוועדה הקרואה ולראשה, מאחר שהם היו נתונים לאיומים והיה עליהם לעמוד בלחץ שהופעל עליהם. נציב שב"ס לשעבר – דמות כריזמטית וסמכותית – מונה לתפקיד יושב-ראש הוועדה הקרואה, אולם הוא לא נחל הצלחה בתפקידו. לדברי אותו גורם, אומנם עיריית לוד קשה לניהול – לדוגמה, גביית הארנונה בה נמוכה משום שיש בה רק אזור גבייה אחד – אולם ההצלחה בה אפשרית. מובן שתנאי הכרחי הוא מינוי של חברים מתאימים לוועדה הקרואה.

להלן נתונים כספיים המלמדים על מצבה הכספי של עיריית לוד בשנים 2000-2006:⁹⁹

שנה	גירעון שוטף (באלפי ש"ח)	גירעון מצטבר (באלפי ש"ח)	שיעור גביית ארנונה ¹⁰⁰	שיעור גביית מים
2000	25,650	75,656	48%	30%
2001	51,643	107,599	43%	29%
2002	49,511	142,610	37%	28%
2003	84,476	215,386	36%	28%
2004	45,981	231,367	30%	24%

⁹⁶ הנתונים על שיעורי הגבייה בדוח הביקורת לשנת 2006 שונים מהנתונים בדוח הביקורת לשנת 2005.

⁹⁷ הנתונים על שיעורי הגבייה בדוח הביקורת לשנת 2006 שונים מהנתונים בדוח הביקורת לשנת 2005.

⁹⁸ בבחירות במאי 2002 נבחר מקסים לוי והיא כיהן עד לאוקטובר 2002, אז נפטר. בני רגב החליף את לוי עד לבחירות באוקטובר 2003. בבחירות אלו נבחר בני רגב.

⁹⁹ הנתונים נלקחו מאתר האינטרנט של המינהל לשלטון מקומי במשרד הפנים, בפרק "דוחות ביקורת בשלטון המקומי", תאריך כניסה: 11 בפברואר 2008.

¹⁰⁰ שיעורי גביית הארנונה והמים הם נלקחו מהפרק "דוח גבייה וחובים – ארנונה" בשדה "לסך גבייה".

<u>שנה</u>	<u>גירעון שוטף (באלפי ש"ח)</u>	<u>גירעון מצטבר (באלפי ש"ח)</u>	<u>שיעור גביית ארנונה¹⁰⁰</u>	<u>שיעור גביית מים</u>
2005	13,618	202,534	¹⁰² 31%/40%	¹⁰¹ 23%/30%
2006	8,101	189,548	63%	52%

¹⁰¹ ש.ס.

¹⁰² הנתונים על שיעורי הגבייה בדוח הביקורת לשנת 2006 שונים מהנתונים בדוח הביקורת לשנת 2005.

3. ועדות קרואות בשנות ה-70

להלן דוגמאות ממחקר שבדק את מידת הצלחתן של ועדות קרואות בשנות ה-70. יש לציין כי את המחקר כתב מי שהיה יושב-ראש הוועדה הקרואה באור-עקיבא בשנים 1970-1973.¹⁰³

הרשות המקומית	תאריך מינוי הוועדה הקרואה	תאריך תום כהונתה	הסיבות למינוי הוועדה הקרואה	פעולות הוועדה הקרואה והצלחותיה
בית-שאן	יוני 1970	בחירות 1973	חוסר יציבות, ניהול כושל, חריגות תקציביות, ניהול חשבונות לא מסודר, סגל עובדים מנופח, ביצוע פעולות מנוגדות לחוק ולהוראות הממונה על המחוז במשרד הפנים.	<p><u>חברי הוועדה הקרואה:</u></p> <p>בוועדה היו חברים חמישה נציגי משרדי ממשלה וליושב-ראש הוועדה מונה מבקר עיריית ירושלים, שכבר שימש בכמה ועדות קרואות קודם לכן.</p> <p><u>פעולות הוועדה:</u></p> <p>פוטרו 75 עובדים, הונהגו דפוסי עבודה חדשים, הופסקו נוהלי תשלומים פסולים, נקבעו סדרים תקינים לניהול המערכת הכספית, שופרה גביית המסים, בוטלו קצבות סעד למי שאינם זכאים ונעשה ניסיון לשקם את מערכת החינוך המקומית.¹⁰⁴</p> <p><u>מידת ההצלחה:</u></p> <p>איכות החיים בעיירה שופרה בעקבות הישגי הוועדה הקרואה. לנבחרי הציבור שנכנסו לתפקידם בעקבות בחירות 1973 נמסרו תשתית ויסודות איתנים להמשך קידומה בעתיד.</p> <p>מאז חזר השלטון למנהיגות המקומית הורגשו שקט ויציבות בעיירה.</p>
מבשרת-	אוקטובר	לאחר	חוסר יציבות	לפי כותב המחקר, הוועדה הקרואה

¹⁰³ חיים קופלמן, עבודה לקבלת תואר מוסמך, בהנחיית פרופ' שבח וייס, "ועדות קרואות בשלטון המקומי", החוג למדע המדינה באוניברסיטת חיפה, ספטמבר 1981.

¹⁰⁴ נוסף על כך, חברי הוועדה התמודדו עם איומים וגילויי בריונות נגדם.

הרשות המקומית	תאריך מינוי הוועדה הקרואה	תאריך תום כהונתה	הסיבות למינוי הוועדה הקרואה	פעולות הוועדה הקרואה והצלחותיה
ציון	1976	בחירות 1978	שלטונית, אי-סדרים, ניהול כושל, סדרי מינהל לא תקינים, ליקויים במנגנון המועצה, מחסור בכוח אדם מקצועי (וחף מקרבה משפחתית), שיבושים במתן שירותים לתושבים (בעיקר רווחה).	במבשרת-ציון הצליחה לייצב את מצבה, להחזיר את הסדר על כנו ולהניח יסודות טובים לביסוס ולפיתוח של המקום לאורך זמן, ולא היה צורך במינוי ועדה קרואה נוספת. עם זאת, כפי שצוין לעיל, כעבור פחות מעשור מתום פעילותה מונתה ועדה קרואה נוספת למועצה המקומית מבשרת-ציון . בתחילת אוקטובר 2007 החלו עובדי מועצת מבשרת-ציון בשביתה בשל אי-תשלום משכורותיהם.

4. ועדה קרואה הפועלת כיום

להלן דוגמה לוועדה קרואה אשר מונתה בעת האחרונה:

ב-16 בנובמבר 2005 פוזרה מועצת ירוחם והודח ראש הרשות עקב אי-אישור התקציב והתנהלות ראש הרשות וחברי המועצה. יצוין כי הפעם הקודמת שמונתה ועדה קרואה לירוחם היתה בשנת 1979.

לדברי סגן הממונה על מחוז הדרום במשרד הפנים, על-פי הנתונים הכספיים והתנהלות הוועדה הקרואה, נראה כי עד כה היא מצליחה במילוי משימותיה.¹⁰⁵ עם זאת, מועד סיום תפקידה של הוועדה הקרואה מתוכנן לדצמבר 2008, ועדיין מוקדם לדעת בוודאות את השפעות הוועדה הקרואה לטווח הארוך; ואולם, ניכרת אופטימיות ממינויו של יושב-ראש הוועדה הקרואה הנוכחי.

מכתבה בעיתון "הארץ" עולה כי במהלך כהונתה של הוועדה הקרואה ניכרת התאוששות כלכלית, תרבותית וחינוכית בירוחם.¹⁰⁶

¹⁰⁵ אבי הלר, סגן ממונה מחוז הדרום במשרד הפנים, מכתב, 22 ביולי 2007.

¹⁰⁶ רותי סיני, "מי בכלל רוצה ראש מועצה נבחר?", **הארץ**, 28 באוקטובר 2007.

כאמור, המידע בנספח זה הוא בגדר דוגמאות, ואין להסיק מהן כי ברוב המקרים הוועדות הקרואות אינן מצליחות בתפקידן. יש קושי מתודולוגי בבחינת מספר קטן של ועדות קרואות, שכן הן אינן מהוות אוכלוסיית מחקר מספקת. סביר להניח שאילו היינו בוחנים את כל הוועדות הקרואות היינו מגלים שרובן הצליחו בתפקידן. נוסף על כך, גם אם הן לא הצליחו, ייתכן כי ועדות קרואות לפחות מונעות הידרדרות נוספת במצבן של רשויות מקומיות קורסות.¹⁰⁷

בעת האחרונה, על סמך חקיקה משנת 2004, פיזר משרד הפנים מועצות מקומיות מסיבות קונקרטייות, כגון אי-אישור התקציב בתוך המועד הקבוע בחוק, אי-עמידה בתוכניות ההבראה, או בעקיפין עקב אי-תשלום משכורות עובדי הרשות המקומית. מובן כי אם משרד הפנים הדיח את המועצה משום שזו לא אישרה את התקציב, והוועדה הקרואה כן אישרה אותו, הרי יעילותה של הוועדה הקרואה ניכרת מייד.

¹⁰⁷ כמו כן, עצם קיומה של האפשרות למנות ועדות קרואות הוא גורם הרתעה חיובי כלפי נבחרי הציבור המקומיים.

נספח מס' 3 – הוועדה הקרואה בירכא

באפריל 2007 החליט שר הפנים על פיזור מועצת ירכא ועל הדחת יושב-ראש המועצה. בירכא מתגוררים כ-13,000 תושבים, ודירוגה החברתי-כלכלי באשכולות הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה הוא 3 מתוך 10.

התנהלות הרשות המקומית בביצוע תוכנית ההבראה

למועצה המקומית ירכא אושרה תוכנית הבראה ב-27 באוקטובר 2004. במסגרת תוכנית ההבראה התחייבה הרשות לאזן את תקציבה השוטף משנת 2005 באמצעות פיטורי עובדים והגדלת גביית התשלומים. לפי משרד הפנים, ירכא לא עמדה ביעדי תוכנית ההבראה, ועל כן יעידו נתוני הגירעון השוטף שבהמשך. נוסף על כך, כפי שמוצג בטבלה שלהלן, שיעורי גביית התשלומים בשנת 2006 היו נמוכים יותר. לפי החשב המלווה שמינה משרד הפנים לירכא במסגרת תוכנית ההבראה, ולפי בודקי התוכנית, "אי-ביצועה של תוכנית ההבראה נבע, בין היתר, על רקע כשלים ארגוניים וניהוליים" ברשות המקומית. לדוגמה:

- מתן הנחות בארנונה שלא כחוק;
- חיובי ארנונה מוטים כלפי מטה במידה ניכרת;
- עלויות פינוי אשפה הגבוהות במידה ניכרת מהמקובל, ומקרים של תשלום כפול על ביצוע אותה מטלה;
- אי-מינוי גזבר ברשות;
- התקשרויות וחתימת חוזים ללא אישור החשב המלווה;
- חריגה בהוצאות שמשרד החינוך מאשר להסעות התלמידים.

מצבה הכספי של המועצה המקומית

להלן נתוני משרד הפנים על מצבה הכספי של המועצה המקומית ירכא:

השנה	גירעון שוטף (באלפי ש"ח)	שיעור הגירעון השוטף ¹⁰⁹ בהכנסות	גירעון מצטבר (באלפי ש"ח)	שיעור הגירעון המצטבר ¹⁰⁸ בהכנסות	שיעורי גביית תשלומי מים	שיעורי גביית ארנונה
2003 (מבוקר)	4,785	10%	27,101	58%	11%	18%
2004	14,328	41%	48,794	141%	8%	15%

¹⁰⁸ גירעון מצטבר משמעותו גירעון מצטבר של השנים הקודמות כולל השנה הנבדקת.

¹⁰⁹ גירעון שוטף משמעותו גירעון של השנה הנבדקת.

השנה	גירעון שוטף (באלפי ש"ח)	שיעור הגירעון השוטף ¹⁰⁹ בהכנסות	גירעון מצטבר (באלפי ש"ח)	שיעור הגירעון המצטבר ¹⁰⁸ בהכנסות	שיעורי גביית תשלומי מים	שיעורי גביית ארנונה
(מבוקר)						
2005 (מבוקר)	18,834	47%	64,828	162%	19%	33%
2006 (אומדן) ¹¹⁰	8,400	23%	68,801	172%	8%	14%

הנתונים הקובעים לעניין פיזור רשות ומינוי ועדה קרואה הם אלו שבדוח המבוקר האחרון של משרד הפנים, קרי – של שנת 2005.¹¹¹

את שיעורי גביית תשלומי המים והארנונה אפשר להציג בדרכים שונות, לפי תפיסת עולם כלכלית, ואפשר להביא בחשבון הנחות בארנונה או שלא להביאן בחשבון.¹¹² לדוגמה, **לפי היחידה הכלכלית של מרכז השלטון המקומי, שיעור גביית הארנונה בירכא בשנת 2005 היה 40.1%**.¹¹³ נתוני מרכז השלטון המקומי גבוהים מנתוני משרד הפנים. מכל מקום, מובן כי לפי התקנות, נתוני משרד הפנים – אשר אינם מביאים בחשבון הנחות ופיגורים בתשלומים – הם הקובעים.

במרס 2007 היו מוטלים על חשבונות המועצה המקומית עיקולים של כ-15.5 מיליוני ש"ח.¹¹⁴

בינואר 2007 דיווחה ההסתדרות החדשה על חוב שכר לעובדי מועצת ירכא שנמשך עשר חודשים. לפי נתוני משרד הפנים, חוב שכר זה הסתכם ב-11,500,000 ש"ח ברוטו. נוסף על כך, הפיגור בהעברות כספים לקרן הפנסיה, לקרן ההשתלמות ולקופת הגמל של עובדי מועצת ירכא נמשך כארבע שנים. לפי נתוני משרד הפנים דאז, החובות האלה הסתכמו ב-7,031,000 ש"ח.¹¹⁵

¹¹⁰ בעת פיזור המועצה על בסיס הדוח המבוקר האחרון, הנתונים של שנת 2006 לא היו מבוקרים. לכן בחרנו להציג נתון זה כמו שהוצג בזמנו, והדוח המבוקר האחרון הוא לשנת 2005.

¹¹¹ ההתבססות על הדוח המבוקר האחרון נקבעה בתקנות העיריות (כללים למינוי ועדה למילוי תפקידי ראש הרשות המקומית והמועצה), התשס"ד-2004.

¹¹² ביחידה הכלכלית של מרכז השלטון המקומי מציגים על-פי רוב את הגבייה בפועל (שוטף + פיגורים) מחולקת בחיוב נטו (אחרי הנחות). יש שמציגים נתון שנקרא "שוטף משוטף", כלומר, גביית הארנונה השנתית (בלי גביית פיגורים/חובות) חלקי החיוב נטו/השוטף.

¹¹³ רון חן, סמנכ"ל מרכז השלטון המקומי לשעבר, שיחת טלפון, 13 במאי 2007.

¹¹⁴ מנכ"ל משרד הפנים רם בלינקוב, החלטה על פיזור ומינוי ועדה ממונה בהתאם לתקנות העיריות (כללים למינוי ועדה למילוי תפקידי ראש הרשות המקומית והמועצה), התשס"ד-2004 – מועצה מקומית ירכא, 16 באפריל 2007, נחתם על-ידי שר הפנים ב-25 באפריל 2007.

¹¹⁵ עו"ד מרגלית בוטרמן, האגף לכוח אדם ושכר ברשויות המקומיות, הלשכה המשפטית במשרד הפנים, מכתב, 4 במרס 2004.

עמדות בכירי הרשות המקומית ירכא בשימוע לפני מנכ"ל משרד הפנים

ב-28 במרס 2007 נערך לראש הרשות ולחברי מועצת ירכא שימוע במשרד הפנים. בשימוע ניתנת הזדמנות לראשי הרשות המקומית להשמיע את עמדתם ולשכנע את משרד הפנים שלא למנות ועדה קרואה תחתיהם. עמדות הרשות המקומית היו כדלקמן:¹¹⁶

טענות ראש הרשות בדבר תוכנית ההבראה:

- תוכנית ההבראה הישנה נכפתה על הרשות. ראש הרשות התנגד בזמנו לתוכנית ההבראה מאחר שהיקף כיסוי הגירעונות שהציע לו משרד הפנים לא היה מספק.
- הוא קיבל רשות במצב כספי קשה וחלק מהגירעון בשנת 2005 נובע מחובות שנוצרו על-ידי קודמיו. למרות זאת, לטענתו הוא עמד בחלקים מתוכנית ההבראה.
- הליך פיטורי העובדים נמשך זמן רב בשל מחלוקות, גם בערכאות, והוא לא קיבל סיוע מחברי המועצה.

טענות ראש הרשות בדבר שיעורי הגבייה הנמוכים:

- לתושבים יש הרגל ישן, שנוצר עוד טרם כניסתו לתפקיד, של אי-תשלום חובות.
- כיום יש קושי בגבייה מאחר שנתוני המועצה אינם מעודכנים – כפילויות בשמות וחסר במספרי זהות – והוא עובד באינטנסיביות לעדכון המידע הנדרש.
- חברת הגבייה הקודמת היתה כושלת. חברת הגבייה החדשה החלה בעבודתה בדצמבר 2005. לנוכח קשיים בעבודתה ובשל מלחמת לבנון השנייה חלה ירידה בשיעורי הגבייה בשנת 2006.

טענות חברי המועצה:

- חמישה חודשים אין אספקת מים סדירה בתחומי הרשות.
- לבתים רבים בתחומי הרשות אין חיבור לשעון מים.
- מאז תחילת כהונתו של ראש הרשות המועצה התכנסה שבע פעמים בלבד.
- ראש המועצה מעסיק קרובי משפחה ונותן הנחות שלא כדין.
- הואיל וגזבר הרשות עזב את תפקידו, בין היתר, לא הוכנה הצעת תקציב לדיון במועצה.

החלטה על פיזור המועצה והדחת ראש הרשות ומינוי ועדה קרואה

כאמור, בעקבות המלצת הממונה על מחוז הצפון במשרד הפנים והמלצת ראש המינהל לשלטון מקומי במשרד הפנים, ולאחר השימוע, החליט מנכ"ל משרד הפנים להמליץ לשר הפנים כי נתמלאו התנאים שבתקנות להדיח את ראש הרשות ולפזר את המועצה ולמנות תחתיהם ועדה קרואה.

ועדת הפנים והגנת הסביבה של הכנסת ערכה ב-16 במאי 2007 דיון בנושא פיזור המועצה והדחת ראש הרשות בירכא, וכן בדבוריה ובכפר-כנא.¹¹⁷ ראש הרשות, מר רפיק סלאמה, טען את טענותיו בדיון.¹¹⁸

¹¹⁶ מנכ"ל משרד הפנים רם בלינקוב, החלטה על פיזור ומינוי ועדה ממונה בהתאם לתקנות העיריות (כללים למינוי ועדה למילוי תפקידי ראש הרשות המקומית והמועצה), התשס"ד-2004 – מועצה מקומית ירכא, 16 באפריל 2007, נחתם על-ידי שר הפנים ב-25 באפריל 2007.

אחד הנושאים שעלו בדיון הוא ראשי הרשויות חשים כאילו משרד הפנים "מעניש" אותם על ניהול לא תקין קודם שנבחרו. כמו כן, ראשי הרשויות המודחים טענו כי בתקופת כהונתם דווקא יש מגמה של שיפור בשיעורי גביית הארנונה והמים. לפי נתונים שקיבלנו מהיחידה הכלכלית במרכז השלטון המקומי, אכן שיעורי הגבייה עלו.

בסוף יולי 2007 מינה שר הפנים את סא"ל (מיל.) אריה טל לתפקיד יושב-ראש הוועדה הקרואה במועצה המקומית ירכא. מר טל הוא בעל תואר במינהל עסקי בכיר בטכניון והשכלה אקדמאית במדעי המדינה. הוא שימש במגוון תפקידים בצבא, היה ראש עיריית טירת-הכרמל עשר שנים ויושב-ראש הדירקטוריון של החברה למתנ"סים.¹¹⁹

פעילות הוועדה הקרואה בירכא¹²⁰

כניסת יושב-ראש הוועדה הקרואה לתפקידו לא היתה חלקה והיא ארכה כמעט חודש. עם כניסתו לתפקיד מצא מר טל דלתות סגורות ומרותכות בבניין המועצה, ואף הוצב ארון קבורה בכניסה לבניין. בדרך כלל הוא נתקל בחוסר שיתוף פעולה. הוא קיבל איומים אישיים, ובספטמבר 2007 הותקף בידי כמה צעירים ופונה לקבל טיפול רפואי.¹²¹ בתחילת דצמבר 2007 הותקף שוב ומאז הוא מלווה במאבטחים.¹²²

על חשבונות המועצה ועל רכביה היו מוטלים עיקולים, לא התקיים פינוי פסולת מהרחובות, בבניין המועצה לא היה חשמל (במבנים הקשורים למועצה, למשל בבתי-ספר, היו הפסקות חשמל בשל ניתוקים¹²³) ובכפר כולו נותקו המים מעת לעת. לדבריו, ארבעה עובדים בכירים במועצה המקומית שיתפו עמו פעולה מאז כניסתו לתפקיד; רוב העובדים לא היו מקצועיים.

גיבוש תוכנית הבראה וסיוע כספי

הוועדה הקרואה גיבשה תוכנית הבראה והיא הוגשה לאישור שר הפנים בינואר 2008. הוועדה נדרשה לערוך בה תיקונים, והיא תוגש לאישור סופי בפברואר 2008. לאחר אישור תוכנית הבראה יהיה ידוע טיבו של הסיוע הכספי שהוועדה הקרואה תקבל ממשרד הפנים. נוסף על הסיוע הכספי, במסגרת תוכנית הבראה יפוטרו עובדים של המועצה המקומית.

גביית התשלומים

¹¹⁷ יצוין כי הדיון היה סוער. הורחק אדם שאיים לנעול את יושב-ראש הוועדה הקרואה בארון, והיושב-ראש איים להפסיק את הדיון.

¹¹⁸ פרוטוקול מס' 154 משיבת ועדת הפנים והגנת הסביבה של הכנסת, 16 במאי 2007.

¹¹⁹ הודעת דוברת משרד הפנים, אתר האינטרנט של משרד הפנים, 31 ביולי 2007.

¹²⁰ אם לא צוין אחרת, המידע התקבל מאריה טל, יושב-ראש הוועדה הקרואה בירכא, שיחת טלפון, 12 בפברואר 2008.

¹²¹ הודעת דוברת משרד הפנים, אתר האינטרנט של משרד הפנים, 25 בספטמבר 2007.

¹²² רני פינצי, מנהל המינהל לשלטון מקומי במשרד הפנים, פגישה, 6 בינואר 2008.

¹²³ יצוין שבשאר ירכא כן היה חשמל.

הוועדה הקרואה התקשרה עם חברת גבייה חיצונית. נוסף על כך, הוקם מסד נתונים לשם גביית ארנונה, והדבר מאפשר להתחיל להתמודד עם נושא זה.¹²⁴ לדברי מר טל, עליו יהיה להתמודד עם ההרגל של התושבים שלא לשלם ארנונה ותשלומי מים.

¹²⁴ העדר מסד נתונים, המקשה עד מאוד את הגבייה, עלה בדיוני ועדת הפנים והגנת הסביבה שצוינו לעיל.

פעילות מוניציפלית נוספת

נכון למועד כתיבת המסמך, בוועדה הקרואה ארבעה חברים,¹²⁵ והיא ממשיכה בעבודתה. מים זורמים חזרו להיות מסופקים לכפר,¹²⁶ משכורות עובדי המועצה המקומית משולמות, נעשות עבודות תיקונים – למשל תיקוני ביוב – ומתקיים איסוף פסולת. לדברי מר טל, תושבי ירכא כבר חשים בשינוי לטובה.

סיוע וליווי של המינהל לשלטון מקומי במשרד הפנים לוועדה הקרואה

יושב-ראש הוועדה הקרואה מציין לחיוב את היענות משרד הפנים לבקשותיו. לדבריו, כל בקשה או בעיה שהוא מעלה זוכה לתגובה מיידית של המשרד. כאמור, טרם אושרה תוכנית ההבראה לירכא, ולכן לא ברור מה יהיה טיבם של המענקים שיועברו אליה. עם זאת, מר טל כבר קיבל מענקים אלו:

- "מענק שר" לשם טיפול במצוקות מיידיות שהועבר ממשרד הפנים עם כניסתו לתפקיד.
- סיוע כספי למימון האבטחה הצמודה שלו.¹²⁷

אשר לליווי ולייעוץ, יושב-ראש הוועדה הקרואה מגדיר את הסיוע של המפעם "עזרה אדירה". חברת ייעוץ – המתקצבת בידי המפעם ומשרד הפנים – מסייעת בהדרכת עובדים, בהכנת תוכנית ההבראה, בתחומים ארגוניים ובתחומים נוספים.

¹²⁵ בוועדה קרואה בדרך כלל ארבעה חברים.

¹²⁶ אריה טל הגיע להסדר עם חברת מקורות שלפיו משולמים לה 750,000 ש"ח בכל חודש תמורת המים. לדבריו, גביית תשלומי המים מסתכמת כיום בכ-200,000 ש"ח.

¹²⁷ משרד הפנים מסייע במימון האבטחה של טל זמנית, עד שמשרד האוצר יממן זאת.

מקורות

פגישות, שיחות ומכתבים

- אורון גילה, הממונה על מחוז תל-אביב במשרד הפנים.
- בוסטין דני, ועדת החקירה לבדיקת תפקוד המועצה המקומית ערערה בנגב ולשעבר גזבר עיריית כפר-סבא.
- בר-לב גדעון, מנכ"ל משרד הפנים לשעבר ויושב-ראש הוועדה הקרואה בערד כיום.
- בן-יצחק עידו, היועץ המשפטי של ועדת הפנים והגנת הסביבה של הכנסת.
- דבאח אחמד, ראש עיריית שגור.
- דהן יעקב, סגן ממונה מחוז ירושלים במשרד הפנים.
- הלר אבי, סגן ממונה מחוז הדרום במשרד הפנים.
- זילברשטיין דברת, עוזרת מנכ"ל משרד הפנים (לשעבר).
- חזן אנה, מנהלת האגף לפיתוח מקומי, המינהל לשלטון מקומי במשרד הפנים.
- חן רון, לשעבר מנהל היחידה הכלכלית במרכז השלטון המקומי.
- טל אריה, יושב-ראש הוועדה הקרואה במועצה המקומית ירכא.
- כהן אבנר, סגן ממונה מחוז ירושלים במשרד הפנים.
- מחוז הצפון במשרד הפנים, באמצעות שחר ליאור, עוזר ראש המינהל לשלטון מקומי במשרד הפנים.
- נסר א-דין לביב, סגן ממונה מחוז חיפה במשרד הפנים.
- פינצי רני, מנהל המינהל לשלטון מקומי המשרד הפנים.
- ענר בעז, המשנה למנכ"ל משרד מבקר המדינה (אינו מצוטט במסמך).
- רזין ערן, המחלקה לגיאוגרפיה באוניברסיטה העברית בירושלים.
- שיחות טלפון עם לשכות מזכירי מועצות, לשכות ראש העיר, לשכות ראש המועצה או מנכ"ל המועצה ברשויות המקומיות אלו: נחף, לוד, גיסר-אזרקא, לכיש, קציר-חריש, טירה, כפר-מנדא, מגדל, טורעאן וערד.

פסיקה וחקיקה

- בג"ץ 10769/05 ברוך אלמקייס נ' שר הפנים, 20 בפברואר 2006.
- בג"ץ 10963/05 עטאף חאג' נ' שר הפנים ואחרים, 13 בפברואר 2006.
- בג"ץ 8334/04 זאב שלמה ואח' נ' שר הפנים ואח', 16 בינואר 2006.
- בש"א (בית הדין האזורי לעבודה בתל-אביב) 3605/05 המועצה האזורית לכיש נ' נחום נסים ואח', 28 במרס 2005.
- פקודת המועצות המקומיות [נוסח חדש].
- פקודת העיריות.
- תקנות העיריות (כללים למינוי ועדה למילוי תפקידי ראש הרשות המקומית והמועצה), התשס"ד-2004.

מסמכים ואתרי אינטרנט

- אתר האינטרנט של המועצה המקומית נחף, [http://www.nahif.co.il/scripts/Shop.dll?](http://www.nahif.co.il/scripts/Shop.dll?language=Heb&shop=858&subjvalue=3), תאריך כניסה: 19 ביולי 2007.
- אתר האינטרנט של המינהל לשלטון מקומי במשרד הפנים, www.moin.gov.il.
- בלינקוב רם, מנכ"ל משרד הפנים, החלטה על פיזור ומינוי ועדה ממונה בהתאם לתקנות העיריות (כללים למינוי ועדה למילוי תפקידי ראש הרשות המקומית והמועצה), התשס"ד-2004 – מועצה מקומית ירכא, 16 באפריל 2007, נחתם על-ידי שר הפנים ב-25 באפריל 2007.
- הודעות דוברת משרד הפנים, באתר האינטרנט של משרד הפנים, www.moin.gov.il.
- מרכז המחקר והמידע של הכנסת, מינוי ועדות קרואות בירכא, בכפר כנא ובדבוריה, כתיבה: אורי טל (לא פורסם).
- פרוטוקול מס' 154 משיבת ועדת הפנים והגנת הסביבה של הכנסת, 16 במאי 2007.
- קופלמן חיים, עבודה לקבלת תואר מוסמך, בהנחיית פרופ' שבח וייס, "ועדות קרואות בשלטון המקומי", החוג למדע המדינה באוניברסיטת חיפה, ספטמבר 1981.

כתבות

- ענברי איתמר, "מזוזה בעיריית טייבה?", **NRG**, <http://www.nrg.co.il/online/1/ART1/618/262.html>, 7 באוגוסט 2007.
- **NRG**, "ח"כ כהן תקף את מינוי של שלמה טוויזר לראש המועצה הממונה בטייבה", <http://www.nrg.co.il/online/1/ART1/613/443.html>, 25 ביולי 2007.
- ביאור חיים, "משרד הפנים פועל להאריך כהונת הוועדות הקרואות כדי לפתור משבר השכר ברשויות", **הארץ**, 24 בדצמבר 2006.
- חי יגאל, "התפטר ראש המועצה המקומית זמר שבמשולש", **הארץ**, 16 בספטמבר 2007.
- לשם גיא, "אחוות לוחמים", **הארץ TheMarker**, <http://www.haaretz.co.il/hasite/pages/ShArtPE.jhtml?itemNo=901913&contrassID=2&subC ontrassID=6&sbSubContrassID=0>, 7 בספטמבר 2007.
- לשם גיא, "מילה של שטרית זו מילה", **הארץ**, 12 באוקטובר 2007.
- סיני רותי, "מי בכלל רוצה ראש מועצה נבחר?", **הארץ**, 28 באוקטובר 2007.
- רזין ערן, "הגירעון גדל והרשות נתונה", **הארץ**, 2 בפברואר 2004.

